

වාග්විද්‍යාවේ 'පදිම' සංකල්පය පිළිබඳ විමර්ශනයක් හා සිංහලයේ පදිම පිළිබඳ වර්ගීකරණයක්

මහාචාර්ය විමල් ජී. බලගල්ලේ විසින්

'පදිමය' පිළිබඳව, වාග් විද්‍යාඥයන් ඉදිරිපත් කර ඇති විවිධ නිර්වචන විමර්ශනයට ලක් කරමින් පදිම නිර්ණායකයන් වෙන් කොට හැඳින් ගැනීමත්, සිංහල භාෂා විග්‍රහයෙහි දී හමු වන විවිධාකාර පදිම හැඳින ගෙන ඒවා වර්ග කිරීමට හා එකී වර්ගානුවර්ග අතරෙහි ඇති සම්බන්ධතා පිළිබිඹු වන අයුරු සංග්‍රහ කොට දැක්වීමට ප්‍රයත්නයක් දැරීමත් මෙම ලිපියෙහි අරමුණ වේ.

1.1 'පදිම' සංකල්පය :

සාම්ප්‍රදායික ව්‍යාකරණයෙහි නොහමුවන්නක් වූ 'පදිම' යන වචනයෙන් අභිප්‍රේත වන ව්‍යාකරණ සංකල්පය මෙහි ලා පළමු කොටම අප විසින් හඳුනා ගත යුතුය. සමානාර්ථයෙහි යෙදෙන ඉංග්‍රීසි වචනය වූ 'morpheme' යන්න මෙන්ම 'පදිම' යන්නද භාෂා විග්‍රහයෙහි ලැබෙන මූලික අවම ඒකකය (basic minimal unit) සඳහා යෙදෙන පාරිභාෂිකය, —එනම්, ශබ්දිම (phoneme) යන්න¹—, අනුව යමින් තනා ගෙන ඇති නව පාරිභාෂිකයක් (=ශිල්ප වචනයක්) වෙයි.² පදිම සංකල්පය හරිහැටි තේරුම් ගැනීමට නම් 'morpheme' (=පදිම) යන්නට වඩ වඩා විදුහුරු නිර්වචන ඉදිරිපත් කිරීම සඳහා එක්දස් නවසිය විසි ගණන්වල සිට වර්ෂ දශක තුන හතරක් තිස්සේ බටහිර වාග්විද්‍යාඥයන් දරා ඇති ප්‍රයත්නය වෙත අපේ අවධානය යොමු කිරීම අවශ්‍යය. එහෙත් එයට පෙර, බස් වහරෙහි නිදසුනක් දෙකක් මගින් පදිමය හඳුනා ගෙන සිටීම ප්‍රයෝජනවත් වේ.

භාෂාවේ ප්‍රධාන කාර්යය වූ සන්නිවේදනයෙහි ලා උපයුක්ත මාධ්‍යය, භාෂණය, ලේඛනය යන දෙකින් කවරක් වුවද, සාමාන්‍යයෙන් එය යොදනු ලබන්නේ වාගාලාප (utterance) වශයෙනි.³ ප්‍රයුක්ත වන අවස්ථාව අනුව වාගාලාපයක් වාක්‍ය (sentence) එකකින් හෝ වැඩි ගණනකින් සමන්විත විය හැකිය. භාෂා විග්‍රහයෙහි ලැබෙන උපරිම ඒකකය සේ සැලකෙන වාක්‍යය සාමාන්‍යයෙන් පද දෙකකින් හෝ වැඩි ගණනකින් සමන්විත වෙයි. මෙහි ලා "සාමාන්‍යයෙන්" කීවේ ඇතැම් ප්‍රකරණයක යෙදෙන ඒක-පද වාගාලාපවලදී වාක්‍යය ඒකපද ලෙසින් දක්නට ලැබෙන හෙයිනි. එහෙත්, සාම්ප්‍රදායික ව්‍යාකරණය එබඳු ඒකපද වාගාලාප පවා උක්ත ආධ්‍යාත ආදී අධ්‍යාහාරයෙන් ගන්නා පද මගින් බහුපද වන අයුරු පෙන්වා දෙන බව මෙහිදී සැලකිල්ලට ගත යුතුය. පද කීපයකින් සමන්විත සරල (simple) වාක්‍යයක් වාක්‍යාංශවලට (phrases) බෙදිය හැකි වන අතර, වාක්‍යය සංගත (compound) වූවක් හෝ සංකීර්ණ (complex) වූවක් නම් බණ්ඩ වාක්‍යවලටද (clauses) බෙදිය හැකි වෙයි. එහෙත් පෙරඅපර දෙදිගම ව්‍යාකරණ ඉතිහාසය දෙස බලන විට, පැරණි වියරණ ඇදුරන් වාක්‍ය විභාගයෙහි (syntax) ලා වඩා වැදගත් ඒකකය සේ සලකා ඇත්තේ පදය (word) බව පෙනී යයි ('පදය' පිළිබඳව විවරණයක් පසුව එයි).

භාෂාවන් පිළිබඳ ආකෘත්‍යාත්මක වර්ගීකරණයෙහි (typological classification) ලා අනවයව භාෂා (inorganic or isolating languages) දෙයෙන් හැඳින්වෙන වීන වැනි භාෂා ස්වල්පයක් (මේවායෙහිද ඇතැම් විට වෙනත් ක්‍රමයෙක අවයව සම්බන්ධයක් දක්ක හැකිය.) හැරුණු විට, සිංහලයද ඇතුළු සෙසු භාෂාවල යෙදෙන පද සෑදී ඇත්තේ, සාමාන්‍යයෙන්, පදවයව (morphs/elements) දෙකක් හෝ වැඩි ගණනක් එකතු වීමෙනි. මෙබඳු බොහෝ භාෂාවල,—විශේෂයෙන් සංග්‍රහාත්මක හෙවත් වරන්‍යගෙන (synthetic/inflectional) ගණයට අයත් භාෂා බොහොමයක ඒකාවයව සේ පෙනෙන පද වැඩි අඩු ගණනක් වාක්‍යවල යෙදෙන්නේ, පාණිනී (ක්‍රි. පූ. 4 සිය.) ආදී පැරණි වියරණ ඇදුරන් අනුව යමින් ඒවා ශුන්‍යාවයවයකින් (zero-element/zero-morph) සමන්විත වූ සේ සැලකීම, භාෂාවිග්‍රහයෙහි විධිමත් බවට මෙන්ම, බොහෝ විට පිරිමැස්මටද හේතු වන බව සමහර නූතන වාග්විද්‍යාඥයෝද පිළිගනිති.⁴

1.2 පදිම විඛණ්ඩනය :

පද සිද්ධියට (=පද සාධනයට) නැතහොත් පදයෙක නිපැන්මට මුල් වන විවිධ පදවයව පොදුවේ පදක (morph) නමින්ද, එබඳු සමාන පදක කීපයකින් සමන්විත පදක කුලකයක් (class of morphs) හෝ එකම පදකය හෝ නියෝජනය කරන ව්‍යාකරණ සංකල්පය 'පදිම' නමින්ද වාග්විද්‍යාඥයෝ හඳුන්වති. පදිමයකින් පදක එකකට වැඩි ගණනක් නියෝජනය වන කල්හි ඒ එක් එක් සාමාජික පදකය 'උපපදක' (allomorph) නමින් හඳුන්වනු ලැබේ. ශබ්දිමයක සාමාජික ශබ්දයන් 'උපශබ්දක' (allophone) නමින් හැඳින්වෙන පරිද්දෙනි. පදිමය සැබෑ බස් වහරෙහි කාර්ය සාධක වන්නේ වාගාලාපයෙක යෙදෙන පද හා වාක්‍ය මගින් වන නිසා, දැන් අපි එබඳු සරල වාක්‍යයක් ගෙන විග්‍රහ කොට බලමු.

'දැරියෝ මල් කඩති' (1)

මේ වාක්‍යය සෑදී ඇත්තේ පද තුනක ගැළපීමෙනි. 'දැරියෝ' | 'මල්' | 'කඩති' යනු එම පද තුනයි. මේ එක් එක් පදය තවදුරටත් ව්‍යාකරණමය කාර්යසාධක වූ නැතහොත් අර්ථවත් වූ අවයවවලට වෙන් කළ හැකි දැයි පිරික්සමු.

1.2.1

'දැරියෝ' යන පදය පහසුවෙන්ම 'දැරි-ඕ' යනුවෙන් අවයව දෙකකට විඛණ්ඩනය (=කැඩීම) (segmentation) කළ හැකිය. එහි 'දැරි' යන්න 'දැරිය', 'දැරියන්' 'දැරියට' ආදී පදවලද පූර්වාචයවය වශයෙන් ලැබෙන්නකි. 'ඕ' යන්න 'කුමරියෝ' 'දරුවෝ' ආදී පදවලද අපරාවයවය වශයෙන් ලැබෙන්නකි. එම 'ඕ' යන පදවයවය එකම ශබ්දිමයකින් පමණක් සමන්විත වන හෙයින් එය තවදුරටත් විඛණ්ඩනය නොකළ හැකි බව පැහැදිලිය. එහෙත් දැරි (=ද-ඇ-ර්-ඉ) යන්න ශබ්දිම කීපයකින් සමන්විත වන හෙයින් එය තවදුරටත් ව්‍යාකරණමය අවයවවලට කැඩිය නොහැකිදැයි පිරික්සිය යුතුය. මෙය 'දරු-ඉ' යනුවෙන් අවයව දෙකකට වෙන් කළ හැකි බව පහසුවෙන්ම පෙනී යයි. එහි 'දරු-' යන්න, 'දරුවා, දරුවෝ, දරුවන්, දැරිය, දැරියන්, දරුදුක' ආදී පදවල පූර්වාචයවය වශයෙන්ද, 'අඹුදරු, දුදරු' ආදියෙහි අපූර්වාචයවයක් වශයෙන්ද යෙදේ. එසේම '-ඉ' යන්නද 'කැවිඩි (<කවුඩු-ඉ), බැළලි (<බළල්-ඉ), වැදිරි (<වදුරු-ඉ), සැනිරි (<සතුරු-ඉ)' ආදියෙහි සමාන ව්‍යාකරණමය කාර්යයක් ඉටු කරයි. '-ඉ' යෝගයේදී දරු, කවුඩු, බළල්, වදුරු, සතුරු ආදී රූපවල පූර්ව වර්ණයට අභිග්‍රාහීය (umlaut) වීමද ව්‍යාකරණමය ලක්ෂණයක් සේ සැලකිය හැකිය. ඊළඟට මතු වන ප්‍රශ්නය නම්, 'දරු' යන්න තවදුරටත් කුඩා පදවයවලට

විග්‍රහ නොකළ හැකිද යනුයි. කරනුයේ 'කරු' (<කර-උ), මරනුයේ 'මරු' (<මර-උ), ඉරන ලද්දේ 'ඉරු' (<ඉර-උ), පළන ලද්දේ 'පඵ' (<පළ-උ) ආදිය මෙන් මෙයද දරනුයේ/දරන ලද්දේ 'දරු' (<දර-උ) යි විග්‍රහ කළ නොහැකිද? ඉහත දුන් හැම උදාහරණයකම මුල් රූපයේ, —එනම්, ධාතු ප්‍රකෘතියේ—, අර්ථය අතිරික්තාර්ථයක්ද සමග ද්විතීයක (ජනිත) රූපයෙහිද අන්තර්ගත වෙයි. එහෙත් 'දරු' යන්නෙහි එබඳු සම්බන්ධතාවක් ප්‍රකට නොවන හෙයින් එය තවදුරටත් කුඩා පදවයවවලට කැඩීමට යෑම නිෂ්ඵල ව්‍යායාමයක් වන බව පෙනේ.⁵ එසේ හෙයින් 'දැරියෝ' යන්න දරු-ඉ-ඕ යන පදවයව තුන එකතු වීමෙන් සෑදී ඇති පදයක් බව නිශ්චය කිරීම තර්කානුකූලය. 'දැරි' යන්නෙහි පූර්වාචයවය 'දරු' යන්නේම ආදේශකයක් හෙවත් විකල්ප රූපයක් (alternant) සේ සලකනොත් 'දරු/දැරි' යන රූපාන්තර දෙකින් දෙවැන්න, —'ඉ' පරයෝග පරිසරයෙහි යෙදෙන විකල්පය සේ ගත යුතු වෙයි. එවිට භාෂාවෙහි අන්‍යෝන්‍ය සම්පූරක විස්තෘතියෙන් (Complimentary Distribution) යෙදෙන 'දරු', 'දැරි/දරු' යන රූප දෙක දරු යන පද්මයේ උපපදක (allomorps) සේ සැලකිය හැකිය.

1.2.2

මිලිභට අපි ඉහත කී වාක්‍යයෙහි 'මල්' යන පදය විමසා බලමු. මල, මල්, මලින්, මල්වැදිත්, මලට, මල්වලට, මලේ, මල්වල, ආදී පද ගොනුව පිරික්සන විට පෙනී යන්නේ ඒ සියල්ලෙහි මුල් රූපය (=නාම ප්‍රකෘතිය) 'මල්' යන්න බවයි. එය කුඩාතර වූ ව්‍යාකරණමය කොටස්වලට කැඩිය හැකි නොවේ. එහෙයින් එය එක් පද්මයක් මෙන්ම පදයක්ද වෙයි. මෙසේ පදයක් හෝ වාගාලාපයක් වශයෙන් නිදහස්ව යෙදිය හැකි පද්ම 'නිදහස්' හෙවත් 'අබද්ධ' පද්ම (free morpheme) නමින් නූතන වාග්විද්‍යාඥයෝ හඳුන්වති (පද්මයන්ගේ 'බද්ධ' 'අබද්ධ' හෙදය පසුව පැහැදිලි කෙරේ). පුරාතන භාරතීය ව්‍යාකරණ සම්ප්‍රදය අනුව මෙයද ලුප්ත විභක්තික පදයක්⁶ නැතහොත් ශුන්‍ය ප්‍රත්‍යයවත් පදයක්⁷ සේ විවරණය කළ හැකි නමුදු, එහි ආකෘතික වශයෙන් විද්‍යාමාන වන පද්ම ගණන එකක්ය යන කියමන ඉන් බොරු නොවේ.

1.2.3

'කඩති' යන පදයද ඉහත කී ක්‍රමය අනුවම 'කඩ- ති' යනුවෙන් පදවයව දෙකකට කැඩිය හැකිය. එයින් 'කඩ' යන්න 'කඩයි, කඩව, කඩවූ, කැඩී, කැඩූ, කඩන, කැඩීම්' ආදී පද ගොනුවෙහි පූර්වාචයවය වශයෙන්ද '-ති' යන්න 'කපති, කරති, ගයති, බමති, බලති, ගනිති, බණිති, රකිති' ආදී පද ගොනුවෙහි අන්ත්‍යාවයවය වශයෙන්ද ව්‍යාකරණමය කාර්යසාධකව යෙදෙන බව පෙනෙන හෙයිනි. මෙසේ 'කඩති' යන පදය පද්ම දෙකකින් සමන්විත වූවකි. 'කඩ-' යන පද්මයට, අන්‍යෝන්‍ය සම්පූරක විස්තෘතියෙන් යෙදෙන 'කඩ-', 'කැඩ-' යන උපපදකයන් ඇති බවද ඉහත පද ගොනුවෙහි පෙනේ.

යථෝක්ත විග්‍රහය අනුව 'දැරියෝ||මල්||කඩති' යන පද තුනකින් සමන්විත වාක්‍යය 'දරු-ඉ-ඕ||මල්||කඩ-ති' යනුවෙන් පද්ම හයකට විඛණ්ඩනය කළ හැකි බවත්, භාෂා විග්‍රහයේ ව්‍යාකරණමය තලය (grammatical level) මත එය කුඩාතර කොටස්-වලට කැඩිය නොහැකි හෙයින් එකී පද්ම කුඩාතම ව්‍යාකරණමය ඒකක (smallest grammatical units) වන බවත්, එය තවදුරටත් විඛණ්ඩනය කිරීම අවශ්‍ය නම් එසේ කළ හැක්කේ ශබ්දයෝගවිචාර තලය (phonological level) මත සිට 'වර්ණ' (syllable) හා 'ශබ්ද්ම' (phoneme) යන ඒකකවලට කැඩීමෙන් පමණක් බවත් පැහැදිලි විය යුතුය.

2.1 'පදිම' නිර්වචනය

දැන් අපේ අවධානය 'පදිම' (morpheme) නිර්වචන වෙත යොමු කළ හැකිය. අමෙරිකානු හා යුරෝපීය වාග් විද්‍යාඥයන් 'morpheme' (=පදිම) යන්නට සපයා ඇති නිර්වචන දළ වශයෙන් දෙගොඩකට බෙදිය හැකිය: (1) කේවල ආකෘතික, (2) අර්ථානුබන්ධි වශයෙනි. මෙයින් කේවල ආකෘතික නිර්වචන ගොඩට, භාෂාවේ වාගාලාපයකින් දෙන අර්ථය (meaning) නිර්ණායකයක් වශයෙන් වහල් කොට නොගෙන ශ්‍රවණෝත්ප්‍රියයෙන් (කනින) හෝ දර්ශනෝත්ප්‍රියයෙන් (ඇසින්) ශ්‍රවණය කළ හැකි ආකෘතිය පමණක් සලකා කළ නිර්වචන වැටෙන අතර, තවත් නිර්ණායක සමඟ අර්ථයද නිර්ණායකයක් සේ ගෙන කළ නිර්වචන අර්ථානුබන්ධි නිර්වචන ගොඩට වැටේ.⁸

2.1.1

ඉහළ පෙළේ අමෙරිකානු වාග් විද්‍යාඥයකු වූ ලෙනාර්ඩ් බ්‍රොම්ප්‍රිල්ඩ්ගේ පදිම නිර්වචන ක්‍රමයෙන් අභිසංස්කරණය වූ අයුරු මූලිකම සලකා බැලීම ප්‍රයෝජනවත්ය. ඔහු 1925දී අමෙරිකා වාග් විද්‍යා සංගමයේ (Linguistic Society of America) ශාස්ත්‍රීය වාර්ෂිකාගනය වූ 'Language' සඟරාවේ පළවූ වන කලාපයට සැපයූ ලිපියෙහි ලා පදිම සංකල්පය හඳුන්වා දී ඇත්තේ "යම්කිසි උත්තේජකයන්ට (stimuli) ප්‍රතිචාර (reactions) වශයෙන් හා ඉහත උත්තේජකයන් සමඟ සන්ධානිත වූ කිසියම් ප්‍රතිචාරයන්ට උත්තේජක වශයෙන්ද සමාජ සම්මත වූ කිසියම් වාක් ඔබ්ද සංයුති"⁹ යනුවෙනි. එහෙත් ඔහු ඊළඟ වර්ෂයේ එම සඟරාවටම "වාග්විද්‍යාව සඳහා සිද්ධාන්ත මාලාවක්"¹⁰ සපයමින් ඉදිරිපත් කළ නිර්වචනයෙහි අර්ථයටද තැනක් ලැබී ඇත. "අවම රූපයක් පදිමයකි; එහි අර්ථය අර්ථමයකි.¹¹ එහෙයින් පදිමයක් යනු නැවත කුඩාතර (අර්ථවත්) රූපවලට විග්‍රහ කළ නොහැකි පුන පුනා යෙදෙන සුලු (අර්ථවත්) රූපයකි."¹² 1933දී Language නමින් ඔහු පළ කරවූ සුප්‍රකට ග්‍රන්ථයෙහි¹³ ලා ඔහු පදිමය හැඳින්වූයේ "වෙනත් රූපයක් සමඟ අවයවීය වූ ඔබ්ද-අර්ථ විෂයක සමානතාවක් නොදරන වාග් රූපය සරල රූපයක් (simple form) හෙවත් පදිමයක් වේ."¹⁴ යනුවෙනි.

පදිම නිර්වචනය හා විග්‍රහය සඳහා නිර්ණායකයක් වශයෙන් අර්ථය යොදා ගැනීමට විරුද්ධ වුවත් අතරෙහි සෙලිග් එස්. හැරිස්ට ලැබෙන්නේ මුල් තැනකි.¹⁵ "වාගාලාපයක යෙදෙන ස්වාධීන වූ ආන්වයික ඔබ්දිම සංයුති පදිම බණ්ඩ"¹⁶ සේ සලකන ඔහු "විශේෂිත ප්‍රකරණයන්හි යෙදෙන, තවත් එබඳු විශේෂිත ඒකකයන්ට සාපේක්ෂව ඔබ්දිමයන්ගේ ස්වරූපයෙන් හඳුනා ගත හැකි ඒකක 'පදිම'" සේ නිර්වචන කිරීම සුදුසු බව කියයි.¹⁷ එහෙත් මෙම ක්‍රමය සමකාලීන වාග් විද්‍යාඥයන්ගේ විවේචනයට ලක් වූ සැටි 'භාෂාවෙහි බණ්ඩයන්ගේ විස්තෘතිය මත පමණක් 'ඔබ්දිම' හෝ 'පදිම' හෝ නිශ්චය කරන්නට යෑම ප්‍රායෝගික නොවන බවත් න්‍යායික වශයෙන් 'දුබල බවත්' පවසන දිදෙර්විසන් ආදීන්ගේ කියමන්වලින් හෙළි වේ.¹⁸ මුලදී හැරිස්ද බ්‍රොම්ප්‍රිල්ඩ්ගේ ප්‍රතිශෝධිත නිර්වචනය අනුව යමින්, "වඩා කුඩා අර්ථවත් ආන්වයික ඔබ්දිම සංයුතිවලින් නොසැදුණු අර්ථ සහිත ආන්වයික ඔබ්දිම සංයුතිය පදිමය" වශයෙන් නිර්වචනය කර ඇති බව¹⁹ මෙහිදී සිහිපත් කළ යුතුය.

අර්ථය නිර්ණායකයක් සේ නොගෙන ඔබ්දයෝගාත්මක වූ ආකෘතික වෛශේෂිකත්වයන්, ප්‍රකරණාත්මක විස්තෘතියන් නිර්ණායක වශයෙන් ගෙන පදිමය නිර්වචනය කළ අයෙකි ආර්. එස්. වෙල්ස්.²⁰ පදිමයට නිර්වචන සැපයීම සම්බන්ධයෙන් 'Word' සඟරාවට ලිපියක් සපයන ඩී. එල්. බොලින්ගර්ද අර්ථය ව්‍යාකරණ නිර්ණායකයක් සේ ගැනීමෙන් වළකින්නෙකි.²¹

ජෝර්ජ් එල්. ටරේගර් “පදිම නම් භාෂාවෙහි පුනපුනා යෙදෙන ශබ්දිම එකකින් හෝ කීපයකින් රටාමුඛව නිමැවුණා වූද, ව්‍යාකරණමය විග්‍රහයේ මූලික ඒකක වූද අවයව” වන බව කියයි.²² එහෙත් ඔහු බර්නාර්ඩ් බ්ලොක් සමඟ එක්ව 1942දී භාෂා විග්‍රහය සම්බන්ධයෙන් පළ කළ සංක්ෂිප්ත ග්‍රන්ථයෙහි ලා පදිමය හඳුන්වා දී ඇත්තේ “අර්ථවත් කුඩාතර කොටස්වලට තවදුරටත් කැඩීය නොහැකි බද්ධ වූ හෝ අබද්ධ වූ හෝ ඕනෑම රූපයක්” යනුවෙන් බව සැලකිය යුතුය.²³ බ්ලොක් සහ ට්‍රෙගර් මෙහිදී බ්ලූම්ෆීල්ඩ්ගේ වර්ග පදිම නිර්වචනය අනුගමනය කොට ඇති බව පෙනේ.

ඉයුජින් ඒ. නයිද් අර්ථයද නිර්ණායකයක් වශයෙන් ගෙන පදිමයට නිර්වචන ඉදිරිපත් කළ තවත් අයෙකි. “පද හෝ පද කොටස් හෝ සංස්ථිත විය හැකි අර්ථවත් අවම ඒකක පදිම” වන බව හේ පවසයි.²⁴

කෙන්නේ එල්. සයික්ගේ පදිම නිර්වචනය දෙපියවරකින් යුක්ත වන අතර, ඒ දෙකේම අර්ථයද නිර්ණායකයක් වෙයි. ඔහු පළමුව “පදිමය භාෂා විග්‍රහය පිළිබඳ වූ කුඩාතම අර්ථවත් ඒකකය”²⁵ යනුවෙන් නිර්වචනය කොට, දෙවනුව “අර්ථවත් අවම ඒකකයන් සමඟ සාදාශ්‍රයෙන් එළඹ ගත් ඒකකයක් හෝ විවිධ අර්ථවත් පදිමයන් වෙන් කිරීමෙන් පසු ‘සාදාශ්‍ර පදිම’ (analogous morphemes) සේ සැලකිය හැකි කුඩා අවශිෂ්ටයක් (a small residue) හෝ පදිම වන බව” කියයි.²⁶

ජෝන් බී. කැරොල්ගේ පදිම නිර්වචනයෙහිද අර්ථය නිර්ණායකයක් වෙයි: “ව්‍යාකරණාර්ථයක් හෝ කෝණාර්ථයක් සහිත වූ සංස්ථිතියෙහි කුඩාතම ඒකක වශයෙන් ශබ්දිමවලින් සංරචිත වූ ඒකක පදිම” නම්.²⁷

එච්. ඒ. ග්ලීසන්ද අර්ථය පදිම නිර්ණායකයක් සේ ගනී. “පදිමයක් යනු විස්තෘතිය හා අර්ථය පිළිබඳ වූ, සාමාන්‍යයෙන් පැහැදිලි ලෙස නිශ්චය කොට දැක්විය හැකි කිසියම් නිර්ණායකයන්ට අනුරූප වන්නා වූ, උපපදක එකක හෝ වැඩි ගණනක ගොනුවකි.”²⁸ තවත් තැනක ඔහු පදිමය හඳුන්වන්නේ “භාෂා සංස්ථිතියෙහි කුඩාතම අර්ථවත් ඒකකය” යනුවෙනි.²⁹ ග්ලීසන් මෙහි අර්ථයන්තෙන් අදහස් කරන්නේ ප්‍රකාශන පද්ධතියෙහි (expression system) ප්‍රස්තුත කොටසත් අන්තර්ගත පද්ධතියෙහි (content system) අදාළ කොටසත් යන දෙක අතර ඇති සම්බන්ධතාව නියෝජනය කිරීමය. මේ අනුව ඔහු පදිමය ප්‍රකාශන පද්ධතියෙහි කුඩාතම ඒකකය³⁰ යනුවෙන්ද හඳුන්වා දී ඇත.

රෝමන් යාකොබ්සන් හා එච්. හල “පදිම භාෂා විග්‍රහයේදී ලැබෙන සැබෑ අරුතකින් යුත් වර්ග සංස්ථානාවයව (ultimate constituents) වූ භාෂණ ඒකක” වශයෙන් හඳුන්වා ඇත.³¹

ජෝසප් එච්. ග්‍රින්බර්ග් භාවාත්මක අභාවාත්මක නිර්වචන දෙකක් දෙයි. භාවාත්මක නිර්වචන වශයෙන් ‘පදිමය අර්ථයක් සහිත වූ අවම ආන්වයික ශබ්දිම සංයුතියයි’, අභාවාත්මක නිර්වචන වශයෙන් එය ‘වෙනත් එබඳු සංයුතීන්ට ශබ්දමය—අර්ථමය සමානතාවක් නොදක්වන කුඩාතම ආන්වයික ශබ්දිම සංයුතියයි.’³²

චාර්ල්ස් එස්. හොකට් පදිමයට කීප අයුරකින් නිර්වචන සැපයුවෙකි. ඔහුගේ කෙටිම නිර්වචනය අනුව, “පදිම නම් භාෂාවෙහි වාගාලාපයන්ගේ වෙන් වෙන් අවයව වශයෙන් අර්ථවත් වූ කුඩාතම ඒකක”යි³³. ශබ්දිම විකල්ප රූප සම්බන්ධයෙන් හැරිස්

කළ විවරණයක³⁴ ආ නිර්ණායකවල ප්‍රතිශෝධනයක් භාෂාවේ පහත දක්වන ක්‍රියා-වචනයට ඇතුළත් වෙයි: “පදක දෙකක් හෝ වැඩි ගණනක් (අ) එකම අර්ථ පළ කරන්නේ නම්, (ආ) පරස්පර ප්‍රතිරෝධී විස්තෘතියෙන් තොරව (in non-contrastive distribution) යෙදේ නම් හා (ඇ) පරිසර සංයුක්තය කිසියම් එක් විකල්ප රූපයක පරිසරයන්ට වඩා විශාල නොවේ නම් එක් පදිමයක් සේ ගොනු කෙරේ.”³⁵

සිමියෝන් පොටර් පදිමය හඳුන්වන්නේ ‘භාෂණයෙහි කුඩාතම වූත් අර්ථවත් වූත් බද්ධ වූ හෝ අබද්ධ වූ ඒකකයක්’ යනුවෙනි.³⁶

ආන්ද්‍ර මාර්ටින් පදිමය සඳහා ‘morpheme’ යන්නට වඩා ‘moneme’ යන්න සුදුසුයයි යෝජනා කරන අතර, ‘කිසියම් අර්ථයක් සහිත වූ කුඩාතම භාෂණ ඒකක’ වශයෙන් එය හඳුන්වා දෙයි. තවද සොයුයෝගේ පාරිභාෂිකයන් අනුව³⁷ ‘සංඥාපක’ (significant) ‘සංඥිත’ (signifie) යන දෙමුහුණු සහිත අවම ‘සංඥ’ (signe) නම් ඒ වන බවත් පවසයි.³⁸

ඩේවිඩ් ක්‍රිස්ටල් “පදිමය ව්‍යාකරණමය විග්‍රහයේ කුඩාතම ඒකකය” වශයෙන් අර්ථය නිර්ණායකයක් වශයෙන් නොගන්නා කෙටි නිර්වචනයක්³⁹ ආරම්භක වශයෙන් ඉදිරිපත් කරන නමුත්, නිර්වචන ගැටලු කීපයක් සාකච්ඡාවට ලක් කිරීමෙන් පසුව අර්ථයද නිර්ණායකයක් වශයෙන් ගෙන මෙසේ නිර්වචන සපයයි.” පදිමයක් යනු භාෂාවෙහි වෙනත් සියලු පදිමයන්ගේ අර්ථයෙන් අන්‍යතර වූ අර්ථයක් සහිත කුඩාතම භාෂා බණ්ඩයයි.”⁴⁰

රොනල්ඩ් එච්. ලැන්ගකර් පදිමය හඳුන්වා දෙන්නේ “වාක්‍යය, සංස්ථිතික වශයෙන් වැදගත් වන විවිධ ප්‍රමාණයේ ආන්වයික සංයුතීන්ට බණ්ඩනය කළ හැකි වන අතර, පදිමය ඒ අතරින් නිරන්තර අර්ථමය වටිනාකමක් ඇති කුඩාතම ඒකක වේ” යනුවෙනි.⁴¹

අර්ථවිචාරය (semantics) වාග්විද්‍යාවෙහි ප්‍රස්තරයක් විය යුතු බව වාග්-විද්‍යාඥයන්ගේ සාමාන්‍ය පිළිගැනීමට ලක්වීමෙන් පසුවද, සමහර වාග්විද්‍යාඥයෝ ‘අර්ථය’ ව්‍යාකරණාංග පිළිබඳ නිර්ණායකයක් වශයෙන් ගැනීමට මැලි වූහ. මේ සම්බන්ධව, තෝම් වොම්ස්කි මෙසේ කියයි. “අර්ථවිචාරමය කල්පිතයන්ගෙන් ව්‍යාකරණයට ප්‍රයෝජනයක් නැතැයි යන්න ඔප්පු කළ නොහැකිය. ...එහෙත් එබඳු යෝජනා පිළිබඳව කළ පරීක්ෂණයන්ගෙන් ස්ථිර ලෙස නිගමනය වී ඇත්තේ ව්‍යාකරණ න්‍යාය ගොඩනැගීම සඳහා ශක්තිමත්ද ප්‍රජනකද වූ අන්තිවාරමක් දැමීම කළ හැක්කේ හුදු ආකෘතික පදනමක් මත පමණක් බවයි.”⁴² “ආකෘතික වූ ව්‍යාකරණමය විග්‍රහයෙහි ලැබෙන සංස්ථිතීන් හා අවයවයන් (ඒකකයන්)ද අර්ථවිචාරමය කායා සාධනයන්ද අතරෙහි කැපී පෙනෙන සමානතා ඇති බව දැක ගැනීමට අප අන්ධ නොවිය යුතුය. ...මේ සමානතා අතර ඇති අසම්පූර්ණ (අවිනිශ්චිත) බවම අර්ථය ව්‍යාකරණ විග්‍රහය සඳහා පදනමක් වශයෙන් නිෂ්ප්‍රයෝජන වූවක් කරයි.”⁴³

වාක්‍යයක අර්ථය, එහි මූලික අවයවද, ඒවායේ සංසටතාවන්ගේ ස්වරූපයද පිළිබඳ අර්ථය මත රඳා පවත්නා බවට ජේ. ජේ. කැට්ස් හා ජේ. ඒ. ට්‍රිපාඩර් කරන ප්‍රකාශයට⁴⁴ පිළිතුරු වශයෙන් වොම්ස්කි කියන්නේ එම ප්‍රකාශය සැබෑ වුවත් අර්ථවිචාරණය සම්බන්ධයෙන් පෘෂ්ට (මතුපිට) සංස්ථිතිය (surface structure) මගින් සැපයෙන සංසටතා ස්වරූපය කොහෙත්ම වැදගත් නොවන බවත්, හුදෙක් අනාකෘතික වූ ආභ්‍යන්තරික සංස්ථිතිය (deep structure) මගින් සැපයෙන ව්‍යාකරණ සම්බන්ධතාවම වාක්‍යයක අර්ථ නිශ්චය කිරීමෙහි ලා වැදගත් වන බවත්ය.⁴⁵

ව්‍යාකරණාංග විවරණයෙහි ලා නිර්ණායකයක් වශයෙන් අර්ථයට අයත් විය යුතු නැත පිළිබඳව වොම්ස්කිගේ මෙම ආකල්පය සමහර සමකාලීන වාග්විද්‍යාඥයන්ගේ පදිම විවරණයන්හිද පිළිබිඹු වේ. ඒ. කුන්සුදස්ගේ නිර්වචනයට අනුව “පදිමය වාක්‍ය වින්‍යාසය මගින් ව්‍යවස්ථිත කෙරෙන සන්දර්භයක් ඇත්තා වූද, වාගාලාපයක භෞතික රූපය ප්‍රකට කිරීමට උපයෝගී වන තදුද්භව ආන්වයික සංයුතීන් ඇත්තා වූද ව්‍යාකරණමය ඒකකය”යි.⁴⁶

ආර්. එච්. රොබින්ස් පදිම ‘කුඩාතම ව්‍යාකරණමය ඒකක’ වශයෙන් පළමුව සැකෙවින් හඳුන්වයි.⁴⁷ ඉක්බිති හේ කිසියම් බසක පදිම නිශ්චය කළ යුතු ආකාරය මෙසේ විස්තර කරයි. “(කිසියම්) බසෙක පදිමයන්ගේ ස්ථාපනය හා සීමාවනිර්ණය කරනු ලබන්නේ පද රූපයන් ඔවුනොවුන් හා සංසන්දනය කොට ඒ පද සිද්ධියට මුල් වූ පුනපුනා යෙදෙන කොටස් කවරේද යන්නත්, හැම පදයක්ම පදිම එකකට හෝ වැඩි ගණනකට විග්‍රහ කළ හැකිද යන්නත් සැලකිල්ලට ගැනීමෙනි.”⁴⁸

පදිමය පිළිබඳ නිර්වචනයක් දීමේදී එය පදකයෝග විචාරමය (morphological) නැතහොත් ව්‍යාකරණමය (grammatical) අවම ඒකකය වශයෙන් හැඳින්වීම මෑත කාලපරිච්ඡේදයට අයත් තවත් වාග් විද්‍යාඥයන් විසින්ද කර ඇත. බ්‍රූම්පිල්ඩ්ගේ පටන් ඉදිරිපත්ව ඇති පදිම නිර්වචන සමහරක් විවේචනයට ලක් කරන ජර්මන් පාමර් පදිමය හඳුන්වන්නේ ‘ව්‍යාකරණයේ මූලික ඒකකය’ යනුවෙනි⁴⁹ ඔහුගේ මතය අනුව, “පදිමය ‘නිරන්තර ශබ්දමය අර්ථමය අන්‍යාත්‍යාවෙන් යුත් ඒකකයක්’ වශයෙන් ගැනීම සාකලයයන් ගැලපෙන්නේ සංශ්ලේෂාත්මක භාෂාවන්ට (agglutnative languages) පමණකි.”⁵⁰

පී. එච්. මැතිවිස්ගේ විවරණයට අනුව “පදකයෝග විචාරයේ ඒකක (units of morphology) නම් පුනපුනා යෙදෙන (භාෂණ) බණ්ඩයන්ට අනුරූප වූ ප්‍රඥප්තිමාත්‍ර ව්‍යාකරණමය සංසටක (abstract grammatical constructs)යි. මෙම ඒකක වාග්වේදී ලොව පුරාම වාග් පදිම නමින් ප්‍රසිද්ධය.”⁵¹

ඉහත දැක්වූ පරිදි ඩේවිඩ් ක්‍රිස්ටල්ද පදකයෝග විචාරය පිළිබඳ ඔහුගේ සාකච්ඡාව අරඹන්නේ “‘පදිමය’ නම් ව්‍යාකරණමය විග්‍රහයේ කුඩාතම ඒකකයයි.” යන කෙටි නිර්වචනයෙනි.⁵²

2.1.2

බොහෝ වාග්විද්‍යාඥයන් යොදා ගත් ‘අර්ථවත්’ යන විශේෂණය මහ හරිමින් පදිමය පදකයෝග විචාරයේ, නැතහොත් ව්‍යාකරණයේ මූලික (අවම) ඒකකය වශයෙන් කෙරෙන හැඳින්වීමෙන් එහි ස්වරූපය පිළිබඳ හැනීමක් ඇති කර ගත හැක්කේ භාෂා විග්‍රහයේ ප්‍රස්තර (තල) හා ඒ ඒ ප්‍රස්තරයෙහි ලා උපයුක්ත වන මූලික ඒකක පිළිබඳවත් මෙහි අභිප්‍රේත ව්‍යාකරණය කුමක්ද යන්න පිළිබඳවත්⁵³ දැනුමක් ඇතහොත් පමණි. අර්ථවිචාරයද වාග්විද්‍යා ක්ෂේත්‍රයට අයත් ප්‍රස්තරයක් සේ පිළිගැනීමෙන් පසු භාෂා විග්‍රහයේ ප්‍රස්තර සංඛ්‍යාව හතරකැයි සාමාන්‍යයෙන් සලකනු ලැබේ: (1) ශබ්දයෝග විචාරය (phonology), (2) පදකයෝග විචාරය (morphology), (3) වාක්‍ය විචාරය (syntax), (4) අර්ථ විචාරය (semantics) යනුවෙනි.⁵⁴ මෙසේ කරන්නේ ශබ්ද විචාරය (phonetics)ද ශබ්දයෝග විචාරයට අන්තර්ගත කිරීමෙනි. මෙයින් ශබ්දයෝග විචාරයෙහි ලා ශබ්දිම (phoneme), වර්ණ (syllable) යන ඒකක ලැබෙන අතර ඉන් කුඩාතම

(අවම) ඒකකය ශබ්දිමය වෙයි. පදිමය පදකයෝග විචාරයෙහි හෙවත් පදසිද්ධියෙහි කුඩාතම (අවම) ඒකකයයි. පදිමය ව්‍යාකරණමය අවම ඒකකය සෙයිනිද සලකනු ලැබේ; 'ව්‍යාකරණ' යන්නට සාමාන්‍යයෙන් පදකයෝග විචාරයන් වාක්‍ය විචාරයන් යන ප්‍රස්තර දෙකම අයත් වන හෙයිනි.⁵⁵ ශබ්දයෝග විචාරයන් අර්ථවිචාරයන් යන දෙක භාෂා විග්‍රහයට අයත් වුවද ව්‍යාකරණයට අයත් සේ නොසලකනු ලැබේ. පැරණි භාරතීය ශබ්දිකයෝ ශබ්දයෝග විචාරය ව්‍යාකරණයට ඇතුළත් කළද; ශබ්ද විචාරය (phonetics) 'ශික්ෂා' යටතේ වෙනම ශික්ෂණයක් සේ සැලකූහ. දැනුණු කලාතුරෙකින් ශබ්දයෝග විචාරය ව්‍යාකරණයෙහිම ලා සලකන අවස්ථා ඇතත්⁵⁶ මෙම සාකච්ඡාවේදී එය ව්‍යාකරණයෙන් පරිබාහිර සේ සැලකේ.

2.1.3

'පදය' (word) ඒකකයක් වශයෙන් ලැබෙන භාෂාවල⁵⁷ පදකයෝග විචාරයෙහි උපරිම ඒකකය එය වන අතර, 'පදිමය' අවම ඒකකය වෙයි. වාක්‍යය (sentence) වාක්‍ය විචාරයෙහි උපරිම ඒකකය වන අතර එහිද අවම ඒකකය වන්නේ පදිමයයි. පදයද එහි වැදගත් ඒකකයක් වන නමුත් අවම ඒකකය හෝ සියලු භාෂාවලට පොදු ඒකකයක් හෝ නොවේ. ශ්‍රීන්දන්ත ඇස්කීමෝ වැනි ඇතැම් භාෂා සම්බන්ධයෙන් පදය ඒකකයක් සේ නොසැලකිය හැකි බැවිනි. උපවාක්‍ය (clause), වාක්‍යාංශ (phrase) හා පද (word) වාක්‍ය විචාරයෙහි අතුරු ඒකක සේ සැලකේ. පදිමය මේ අනුව වීන වැනි අනවයව (inorganic) භාෂාද ඇතුළු භාෂා සමස්තයටම පොදු වූ ඒකකයක් වන අතර, ව්‍යාකරණයෙහි අනුප්‍රස්තර වූ පදකයෝග විචාරයන් වාක්‍ය විචාරයන් යන දෙකේම මූලික හෙවත් අවම ඒකකය සේ ගත හැකිය.

2.2 පදිම නිර්ණායක :

ඉහත ගෙනහැර දැක්වූ පදිම නිර්වචන පිරික්සා බැලීමේදී වාග්විද්‍යාඥයන් හැම දෙනා එකඟ වන නිර්ණායක කවරේද, මතභේද සහිත නිර්ණායක කවරේද යන්න අවබෝධ කර ගැනීම අපට අපහසු නොවේ.⁵⁸

I පදිමය, -ඇත්ත වශයෙන් නම් පදිමයක සාමාජික වූ පදකය-, ආකෘතික (formal) නොහොත් භෞතික (physical) ඒකකයකි. අර්ථිමය (sememe) මෙන් අභෞතික නොහොත් කාල්පනික (notional) ඒකකයක් නොවේ. ඉහත නිදසුන (1) බලන්න. එම වාගාලාපයෙහි එන පදිම සයම මේ ලක්ෂණයෙන් යමන්විතය.

II පදිමය ආකෘතික භාෂා විග්‍රහයේ ප්‍රස්තර අතුරින් පදකයෝග විචාරයෙහි මෙන්ම, පදකයෝග විචාර වාක්‍ය විචාර යන ප්‍රස්තර දෙකම ඇතුළත් ව්‍යාකරණයෙහි මූලික ඒකකයද කුඩාතම ඒකකයද වෙයි. ඉහත නිදසුනෙහි 'දුරියෝ' විග්‍රහය බලන්න.

III පදිමය වඩා කුඩා ඒකකයක් වූ, -එසේම, භාෂා විග්‍රහයෙහි කුඩාතම ඒකකය වූ, -ශබ්දිමයන් කීපයක ආන්වයික (=අනුපූර්වව යෙදෙන) සංයුතියකි (sequence). සමහර විටෙක එය එක් ශබ්දිමයකින් වුවද සමන්විත විය හැකිය. ඉහත නිදසුනෙහි 'දරු' යන පදිමය 'ද-අ-ර-උ' යන ශබ්දිම හතරේ ආන්වයික සංයුතියකි. මෙම විශේෂිත පරිසරයෙහි යෙදුණු 'දර්' යන උපපදකය 'ද-අ-ර්' යන ශබ්දිම තුනෙහි ආන්වයික සංයුතියකි. එම නිදසුනෙහි 'ඉ', 'ඕ' යන පදිමවල ඇත්තේ ශබ්දිම එක බැවිනි. 'මල්' යන පදිමයෙහි 'ම-අ-ල්' යනුවෙන් ශබ්දිම තුනකි. 'කඩ' යන්නෙහි 'ක්-අ-ඩ-අ' යනුවෙන් ශබ්දිම හතරකි. 'ති' යන පදිමයෙහි 'ත්-ඉ' යනුවෙන් ශබ්දිම දෙකකි.

IV සාමාන්‍ය පදක (morphs) කීපයක් නියෝජනය කරන පදිමයක එක් උපපදකයක් (allomorph) පමණක්, එක් අවස්ථාවක/එක් පරිසරයක යෙදේ. ඉහත නිදසුනෙහි, 'දරු' යන පදිමයේ 'දරු/දර්' යන උපපදක අතුරින් 'දර්' යන්න යෙදී ඇත්තේ පරිසර පාලිතව අන්‍යෝන්‍ය සම්පූර්ණ විස්තෘතියෙනි. ඇතැම් පදිම යථාකාම විස්තෘතියෙන් යෙදෙන උපපදකවලින්ද සමන්විත වේ. වලසා (<වලස්-ආ), වලහා (<වලත්-ආ), වැලසිනි (<වැලස්-ඉනි), වැලහිනි (<වැලත්-ඉනි) යන රූපවල වලස්/වලත් දෙකක් වැලස්/වැලත් දෙකක් යථාකාමයෙන් යෙදෙන අතර වලස්/වැලස් දෙකක් වලත්/වැලත් දෙකක් අන්‍යෝන්‍ය සම්පූර්ණව යෙදේ (මෙහිදු අභිග්‍රැහිය 'දර්' යන්නෙහි මෙනි).

V පදිමයක් 'බද්ධ' හෝ 'අබද්ධ' විය හැකිය.⁵⁹ බද්ධ පදිම (bound morpheme /form) නම් පදයක අවයවයක්/සර්ගකයක් (affix) වශයෙන් තවත් පදිමයක් සමඟ බැඳී මිස, වාගාලාපයක් හෝ පදයක් හෝ වශයෙන් ස්වාධීනව හෙවත් නිදහස්ව භාෂාවෙහි නොයෙදෙන පදිමයි. ඉහත දැක්වූ නිදසුනෙහි ආ 'දරියෝ', යන පදයෙහි '-ඉ-', '-ඕ' යන පදිම, ('අනුසර්ගක' හෙවත් 'ප්‍රත්‍යය' ගණයට අයත්) එබඳු බද්ධ පදිමයි. ඒවාට කිසිදු විටෙක, භාෂා ප්‍රයෝගයෙහි කිසිදු ප්‍රකරණයක තනිව යෙදීමේ හැකියාවක් නැත. 'කඩනි' යන්නෙහි '-නි' යන ප්‍රත්‍යය පදිමයද එබඳු බද්ධ පදිමයකි. ස්වාධීන පදයක් වශයෙන් තනිව යෙදී ඇති පදිමයක් වූ 'මල්' යන්න අබද්ධ පදිමයකි (free morpheme/form). ඉහත නිදසුනෙහි බද්ධව යෙදුණු 'දරු', 'කඩ' යන පදිම-වලට භාෂා ප්‍රයෝගයෙහි පද වශයෙන් තනිව යෙදීමේ ශක්තියද ඇති හෙයින් ඒවා අබද්ධ පදිම ලෙස සැලකේ.

භාෂාවෙහි,— විශේෂයෙන් භාෂණයෙහි—, යෙදෙන අතිබන්ධීය (supra segmental) පදිමද බද්ධ පදිම විශේෂයක් වශයෙන් සැලකිය හැක්කකි. වාගාලාපවල යෙදෙන 'නාදනනු' (intonations), පද අවධාරණය කෙරෙන 'ස්වරිත' (accents) ආදිය අතිබන්ධීය පදිම වේ. 'ඔබ දැන් ගෙදර යනවාද' යන්න වෙනුවට යෙදෙන 'ඔබ දැන් ගෙදර යනවා?' යන්න වැනි ප්‍රශ්නාර්ථ සුවක පදයකින් හෝ බන්ධීය පදිමයකින් තොර ප්‍රශ්න වාක්‍ය/වාගාලාපවල අනිවාර්ය සේ යෙදිය යුතු ආරෝහ නාදනනුව එබඳු අතිබන්ධීය පදිමයකි. එය වාගාලාපයක් හෝ පදයක් සමඟ බද්ධවීම විනා තනිව නොයෙදෙන හෙයින් බද්ධ පදිමයක් ද වෙයි. එය අතිබන්ධීය නම් වන්නේ වෙනත් පදිම මෙන් කාලමානානුරූපී ශබ්ද බන්ධිවලට විබන්ධනය නොකළ හැකි හෙයිනි. මෙහිදී මතු වන ප්‍රශ්නයක් නම්, 'ශබ්දිම සංයුති' යන නිර්ණායකයට ඒ ගැලපෙන්නේ කෙසේද යන්නයි. ඒ ඒ බසෙහි වෛශේෂිකව යෙදෙන නාදනනු, ස්වරිත ආදී අති-බන්ධීය උච්චාරණ විශේෂයන්ද ශබ්දිම වශයෙන් ගත් කල්හි⁶⁰ එම ප්‍රශ්නයට විසඳුමක් ලැබේ.

VI පදිමය අර්ථවත්ද විය යුතුය යන්න වාග්විද්‍යාඥයන් වැඩි දෙනෙකු නිර්ණායකයක් වශයෙන් පිළිගෙන ඇත. එම අර්ථය කෝෂාර්ථයක් (lexical meaning) හෝ, ව්‍යාකරණාර්ථයක් (grammatical meaning) හෝ විය හැකිය. 'දරියෝ' (දරු-ඉ-ඕ) යන පදයෙහි අන්තර්ගත 'දරු' යන්නෙහි ඇත්තේ කෝෂාර්ථයකි. '-ඉ' යන්නෙන් දෙන ස්ත්‍රී වාචිත්වය ව්‍යාකරණාර්ථයකි. '-ඕ' යන්නෙන් දෙන උක්තාර්ථ-බන්ධාර්ථ ව්‍යාකරණාර්ථයයි. 'මල්' යන්නෙහි මුඛ්‍යාර්ථයද එහි කෝෂාර්ථයයි. 'කඩනි' යන පදයේ 'කඩ-' යන්නෙන් කෝෂාර්ථයක්ද '-නි' යන්නෙන් නිෂ්ඨාර්ථ-බන්ධාර්ථ-අන්‍යාපුරුෂාර්ථ යන ව්‍යාකරණාර්ථද ලැබේ. වාක්‍යයෙක ව්‍යාකරණාර්ථ ලැබෙන්නේ පදිම මගින් පමණක් නොවේ. පදසම්බන්ධතාව මගින්ද ව්‍යාකරණාර්ථ ලැබෙන බව සැලකිය යුතුය. එසේම, කෝෂාර්ථයක් හෝ ව්‍යාකරණාර්ථයක් ප්‍රකටව නොපෙනෙන්නේ

කිසියම් ව්‍යාකරණමය කාර්යයක් පමණක් ඉටු කරන විකරණ ප්‍රත්‍යය වැනි පදිම විශේෂඳ ඇතැම් භාෂාවල ඇත. අර්ථවත් බවද පදිම නිර්ණායකයක් වශයෙන් පිළිගන්නා විට, යථෝක්තාකාර වූ ව්‍යාකරණමය කාර්යද ව්‍යාකරණාර්ථ යටතේ ගත යුතු වෙයි.

තවත් අයුරකින් බලන විට, ඉහත නිදසුනෙහි අන්තර්ගත වූ පදිම හයෙන් තුනක්,— එනම්, දරු, මල්, කඩ යන තුන—, සාම්ප්‍රදායික නයින් 'ප්‍රකෘති' පදිම නමින් හැඳින්විය හැකිය. එයිනුදු, දරු, මල් යන දෙක 'නාම ප්‍රකෘති' හෙවත් 'ශබ්ද ප්‍රකෘති' වන අතර 'කඩ' යන්න 'ක්‍රියා ප්‍රකෘති' හෙවත් 'ධාතු ප්‍රකෘති' වෙයි. '-ඉ', '-ඕ', '-ති' යන තුන 'ප්‍රත්‍යය' හෙවත් 'අනුසර්ගක' පදිමයි. එයිනුදු නාම ප්‍රකෘතිය වර්තැගීම සඳහා යෙදුණු '-ඕ' පදිමයන්, ධාතු ප්‍රකෘතිය වර්තැගීම සඳහා යෙදුණු '-ති' පදිමයන්, 'විභක්ති ප්‍රත්‍යය' වන අතර, 'දරු' යන නාම ප්‍රකෘතියෙන් තවත් නාම ප්‍රකෘතියක් ජනනය කිරීම සඳහා උපයුක්ත වූ '-ඉ' ප්‍රත්‍යය ජනක ප්‍රත්‍යයක් වෙයි. සාම්ප්‍රදායික ව්‍යාකරණයෙහි 'ස්ත්‍රී ප්‍රත්‍යය' නමින් හැඳින්වෙන මෙය තද්ධිත ප්‍රඥාපයක් සේ සැලකිය යුත්තකි.

VII පදිමයකට අයත් ආදේශක (morphemic alternants) හෙවත් උපපදක (allomorphs) කීපයක් ඇති කල්හි ඒවා හැඳින් ගැනීම සඳහා ඒ එක එකක් අතර ඇති ශබ්දමය අර්ථමය සමානතාව නිර්ණායකයක් සේ යොදා ගත හැකිය. උප-කල්පිත පදිමය අදාළ වර්තැගීම් (=යෝග්‍යකරණ) පදගොනුවෙහි හෝ ප්‍රභව පදගොනුවෙහි හෝ හෙළා බැලීමේදී මේ සම්බන්ධතාව පහසුවෙන් හැඳින් ගත හැකි වේ. 'කඩයි', කඩති, කඩන, කැඩී, කැඩු, කැඩීම, ආදී පදගොනුව මගින් 'කඩ/කැඩ' යන උපපදක දෙක අතර ඇති ශබ්දමය (=ආකෘතික) සමානතාව පැහැදිලි වන්නාක් මෙනි. එහෙත් මෙම උපපදකයන් අතරෙහි ඇති අර්ථමය සමානතාව හෝ අනන්‍යතාව හරිහැටි ප්‍රත්‍යක්ෂ වන්නේ එම බස කතා කරන්නකුට පමණි. දත්තදායකයකු (informant) මගින් දත්තයන් ලබා ගෙන අමුතු බසක් හදාරන්නකුට, මෙහි දී නිර්ණායකයක් වශයෙන් අර්ථය කෙතෙක් දුරට ප්‍රයෝජනවත් වේද යන්න සැක සහිතය. මෙයද අර්ථය නිර්ණායකයක් වශයෙන් ගැනීමට ඇතැම් වාග්විද්‍යාඥයන් මැලි වීමෙහි එක් හේතුවක් විය.

3.0 සිංහලයේ පදිම හා පදිම වර්ග විමර්ශනය :

මෙතෙක් අප කළ නිර්ණායක විමර්ශනයෙහිදී ඉහත නිදසුනෙහි අන්තර්ගත පදිම විවිධ වර්ගවලට අයත් වන ආකාරයද සලකා බලන ලදී. එයට අමතරව සිංහලයෙහි යෙදෙන වෙනත් පදිම වර්ග මොනවාද යන්න මිලඟට අප විසින් සොයා බැලිය යුතුය. සාම්ප්‍රදායික ව්‍යාකරණයෙහි නිපාත, උපසර්ග, සමාස, තද්ධිත, කාදන්ත වැනි විවිධ පාරිභාෂිකයන් යටතේ දැක්වෙන රූප ප්‍රභේද සියල්ලක් අන්තර්ගත වන පරිදි සපයා ගත් කෙටි වැකි කිහිපයක් නියැදි වශයෙන් යොදා ගැනීම අපේ පර්යේෂණයේ සංක්ෂිප්තතාවට, සම්පූර්ණතාවට, හා පහසු බවටත් හේතු වනු ඇත.⁶¹ මේ අනුව අපි,

“දැරියෝ දැන් මල් කඩති” (2) යන වැකිය විමසා බලමු.

3.1

කලින් විග්‍රහයට බඳුන් කළ වැකියෙහිම විස්තාරණයක් වන මෙහි ඇති එකම අමුතු වචනය 'දැන්' යන්නයි. සිංහලයෙහි නොවර්තැගෙන (=අව්‍යය)පදයක් වූ මෙහි ඇත්තේ එක් පදිමයක් පමණකි. 'නිපාත' නමින් හැඳින්වෙන මෙය ස්වාධීන පදයක් වශයෙන් මෙන්ම වාග්‍යාලාපයක් වශයෙන්ද භාෂාවෙහි යෙදෙන්නකි. නිපාතයන් අතුරෙහි

කෝණාර්ථ ප්‍රධාන නිපාත ගණයක් ඇති අතර, 'දැන්' අයත් වන්නේ එම ගණයටය. එහෙත් ස්වාධීන වාගාලාප වශයෙන් බසෙහි නොයෙදෙන ද, ම, හා වැනි නිපාතවලට ඇත්තේ ව්‍යාකරණාර්ථ පමණකි. ප්‍රකෘති ප්‍රත්‍යය බෙදුම අනුව බලතොත් 'දැන්' යනු අයත් විය යුත්තේ 'ප්‍රකෘති' ගණයටය. ප්‍රත්‍යය (=අනුසර්ගක) කිසිදු විටෙක බසෙහි තනිව නොයෙදේ.

'දැන්' යන්න ප්‍රකෘති කොට ඇති දැනට (>දැන්-අට) යන්න මෙන්, ඇතැම් නිපාත රූප විභක්ති ප්‍රත්‍යයක් හෝ වෙනත් සර්ගකයක් හෝ සමභ එක් විමෙන් සෑදෙන වචන සෑහෙන ගණනක්ද භාෂාවෙහි ඇත. එහෙත් ඒවාද සාමාන්‍යයෙන් අව්‍යය ලක්ෂණ පිළිබිඹු කරන නිපාත ප්‍රභේදයක් (=නිෂ්පන්න නිපාත) වශයෙන්ම බසෙහි යෙදෙන බව සැලකිය යුතුය.

මෙහි කී 'දැන්' යන්න වැනි නිපාත පද මෙන්ම, කලින් වැකියෙහි ලා විමසුමට ලක් කළ 'මල්' යන්න වැනි ශබ්ද ප්‍රකෘතියට රූපයෙන් සමාන වූ නාම පදත්, ධාතු ප්‍රකෘතියට රූපයෙන් සමාන වූ විධානවාචී කඩ, කප, දුව, බල වැනි ක්‍රියා පදත් ලුප්ත (=ශුන්‍ය) විභක්තික සේ සැලකීමට පාණිනියාදී සකු විසරණ ඇදුරෝ උපදෙස් දෙති. (පහත එන 'පද' විවරණය බලන්න): ඇතැම් නූතන වාග්විද්‍යාඥයන් පිළිගෙන ඇති 'ශුන්‍ය පදීම' (zero morpheme), 'ශුන්‍යාවයව' (zero-element) සංකල්පද මීට සමාන වූවකි.⁶²

3.2

'නැණවත් දැරියෝ අත්කම් උගනිති' (3)

මේ වැකියෙහි නැණවත්, අත්කම්, උගනිති යනුවෙන් අමුතු පද තුනක් යෙදී ඇත. මෙයින් 'නැණවත්' යන්න 'නැණ' නාම ප්‍රකෘතිය සමග තද්ධිත ගණයේ ජනක ප්‍රත්‍යයක් වූ '-වත්' යන්න එක්ව සෑදුණු පදීම දෙකකින් සමන්විත නාම ප්‍රකෘතියකි. පදීම දෙකක සංගතියෙන් උපන් හෙයින් 'සංගත නාම', නමින් හැඳින්විය හැකි වූ මෙය නැණවතා, නැණවත්තු නැණවතුන් ඇ විසින් පුල්ලිංගයෙහිද, ස්ත්‍රී ලිංගයෙහි -'රී' ප්‍රත්‍යයවත්ව නැණවතී, නැණවතියෝ, නැණවතියන් ඇ විසින්ද වරනැගේ. එහෙත් මෙතැන්හි එය ශුන්‍ය විභක්තිකව නැතහොත් ප්‍රකෘති රූපයෙන් සිටියේ 'දැරියෝ' යන්නට විශේෂණ වූ හෙයින්. සාම්ප්‍රදායික ව්‍යාකරණයට අනුවද සාමාන්‍යයෙන් නාම විශේෂණය ප්‍රකෘති රූපයෙන් සිටින අතර, කවි බසෙහි කලාතුරෙකින් විඛන් ගෙන සිටී.⁶³

සංස්කෘත පාලි භාෂාවන්හි සාමාන්‍යයෙන් නාම විශේෂණ කාර්යයෙහි යෙදෙන්නේද නාම පදයක්මය. එබැවින් නාම පදයක් කිසියම් වාගාලාපයක භරනාම (substantive) කාර්යයෙහි යෙදේද නැති නම් විශේෂණ (adjective) කාර්යයෙහි යෙදේද යනු කිව හැක්කේ, එය යෙදුණු ප්‍රකරණය (context) අනුසාරයෙනි. නාම විශේෂණය හින්තාධිකරණ විශේෂණ, තුල්‍යාධිකරණ විශේෂණ වශයෙන් දෙවැදෑරුම් වෙයි. එයින් තුල්‍යාධිකරණ විශේෂණය විශේෂ්‍ය පදය හා සමාන වූ ලිංග, විභක්ති, සංඛ්‍යා යන අධිකරණ ලක්ෂණ ගනිමින් වරනැගී සිටියි. එහෙත් සිංහලයෙහි එය වරනැගීමෙන් තොරව ප්‍රකෘති රූපයෙන් සිටීම සාමාන්‍ය රීතියයි. නාමනාම, සර්වනාමාදී කවර නාම ප්‍රභේදයකට වුවද විශේෂණ කාර්යයෙහි යෙදීමේ ශක්තිය ඇතත්, නාම විශේෂණය ස්වකීය ප්‍රධාන කාර්යය කොට ඇති නාම ගණයක්ද භාෂාවෙහි ඇත. සිදත් සඟරාව 'ගුණනාම' නමින් හඳුන්වන්නේ එම නාම ගණයය.⁶⁴ මේ ගණයට අයත් කඵ, හෙළ,

ලොකු, පොඩි, මහලු ආදී නාම වුවත් විශේෂණ වශයෙන් යෙදෙන විට ‘කළු මිනිහා’ ආදී විසින් ප්‍රකෘති රූපයෙන් සිටියද, කළුවා, කළුවෝ, කළුව ආදී විසින් විඛණ්ණත්වය හරනාම කාර්යයෙහි යෙදීමට බැරිකමක් නැත. එහෙයින්ම මේ ගුණනාමාදී සාම්ප්‍රදායික වර්ගීකරණයද පැහැදිලි සීමා ඇත්තක් සේ සැලකීම අපහසු වේ. ඇතැම් විසකුත් කියන්නේ, විශේෂණ කාර්යයට පමණක් සීමා වූ ඉහත වැකියෙහි යෙදුණු පැහැදිලි යන්න වැනි, නාම පදයෙන් වෙනස් වූ වෙනම වචන ගණයක් සිංහලයෙහි ඇති බවයි. සාමාන්‍ය භාෂා ප්‍රයෝගයෙහි වර්තමානයේ රූප සුලබ නුවු ඉහත කී ‘උපගණයේ’ රූප වුවද නාම ප්‍රභේදයක් සේ සැලකීම භාෂා විග්‍රහයේ පිරිමැස්මට මෙන්ම විධිමත් බවටද හේතු වන බව පෙනේ.

3.2.2

ප්‍රස්තුත වාක්‍යයේ ‘අත්කම්’ යන පදය සෑදී ඇත්තේ ‘අත්’ යන පදිමයත් ‘කම්’ යන පදිමයත් සංගත වීමෙනි. සිංහලයෙහි ඒ පදිම දෙකම අයත් වන්නේ නාම ප්‍රකෘති ගණයටයි. මෙබඳු නාම ප්‍රකෘති දෙකක් හෝ කිහිපයක් යුක්තාර්ථයෙන් එක් වී, සෑදෙන වචන සාම්ප්‍රදායික ව්‍යාකරණයෙහි හැඳින්වෙන්නේ ‘සමාස’ නමිනි.⁶⁵ ඉහත කී ‘නැණවත්’ යන සංගත නාමය උපන්නේ නාම-ප්‍රත්‍යය සංගතියෙනි. මෙහි දැන් නාම නාම සංගතියෙන් උපන් බව කී සමාස නාමයද සංගත නාම විශේෂයකි.⁶⁶ සාම්ප්‍රදායික ව්‍යාකරණයෙහි ‘සමාස නාම’ යන්න නාම-නාම සංගතියෙන් උපන් නාමවලට සීමා වී ඇතත්, එයද කවර සංගත රූපයකට වුවත් යෙදිය හැක්කකි. ඇත්ත වශයෙන්, සකු වියරණයෙහිද ‘සමාස’ යන්න ‘නාම-නාම’ සංගතියට සීමා කොට ඇත්තේ තදිය ‘මහා සම්ප්‍රදය’ විසිනි. එසේ සීමා නොකොට ‘සමාස’ යන්න බැවහර කළ වූල සම්ප්‍රදයක්ද සංස්කෘත ශාබ්දිකයන් අතර වූ බව “සුපාං සුපා නිඛා නාමිනා” යනාදී ෂඩ්විධ සමාස විවරණයෙන් පෙනේ.⁶⁷

‘අත්කම්’ යන සංගත නාම ප්‍රකෘතිය වැකියෙහි යෙදී ඇත්තේ කාරක ශක්තිය සහිත පදයක් වශයෙනි. මෙතැන්හි ප්‍රකෘති රූපයෙන් සිටියද එය වෙනත් සාමාන්‍ය නාම මෙන්ම අත්කම, අත්කම්, අත්කමින්, අත්කම්වලින්, අත්කමට ආදී විසින් වර්තමානයේ බවත්, එහෙයින් එය උක්ත/අනුක්ත බන්ධනයෙහි යෙදෙන ගුණා විභක්තික පදයක් සේ ගත හැකි බවත් සැලකිය යුතුය.

3.2.3

‘උගනිති’ යන්න යථෝක්ත වාක්‍යයේ අවසාන ක්‍රියා පදයයි. එය ඉහත ‘කඩති’ යන්න විග්‍රහ කළාක් මෙන් ‘උ-ගන්-ඉ-ති’ යනුවෙන් පදිම හතරකට විඛණ්ඩනය කළ හැකිය. එයත් මෙයත් අතර ඇති ප්‍රධාන වෙනස නම් ‘කඩති’ යන්නෙහි ‘කඩ’- යන ධාතු ප්‍රකෘතිය පදයේ ආදියෙහි යෙදී තිබීමත්, ‘උගනිති’ යන්නෙහි ‘ගන්’ යන ධාතු ප්‍රකෘතියටද ආදියෙන් ‘උ’ යනුවෙන් පදිමයක් තිබීමත්ය. ධාතුවර්ථයෙහි වෙනසක් හෝ විශේෂතාවක් ඇති කරමින් ධාතු ප්‍රකෘතියට ඉදිරියෙන් එකතු වන පදිම සාම්ප්‍රදායික ව්‍යාකරණයෙහි උපසර්ග නමින් හඳුන්වනු ලැබේ.⁶⁸ ධාතුවකට සාමාන්‍යයෙන් පූර්වව යෙදෙන ‘සු-, දු-, අබ්-’ ආදී රූප (=උපසර්ග) සුදන, දුසිරින්, අබ්දම් ආදී ඇතැම් සංගත නාමවලද පූර්වාචයව වශයෙන් යෙදෙනු දක්ක හැකිය. උපසර්ග-ධාතු ප්‍රකෘති දෙක එක්ව තිපත් ‘උගන්-’ යන්නද සාමාන්‍ය ධාතුවක් මෙන් වර්තමානයේ හෙයින් ‘සංගත ධාතු’ නමින් හැඳින්වේ.⁶⁹

මේ හැර, 'හඩල-' (කුකුළෝ හඩලත්), 'එක්වෙ'- (ලෙයට ලෙය එක්වෙයි), 'වක්කර' (ඇ පැත් වක්කරයි) ආදී නාම-ධාතු සංගතියෙන් උපන් සංගත ධාතූද, මුදුගනී, කියාදෙයි ආදී ක්‍රියා පදවල නිපාත ධාතු සංගතියෙන් උපන් සංගත ධාතූද, ද්‍රවපනීයි, කරදෙයි (කැරදෙයි යනුවෙන් විග්‍රහ කරතොත් නිපාත ධාතු සංගතියක් වෙයි) ආදී ක්‍රියා පදවල ධාතු ධාතු සංගතියෙන් උපන් සංගත ධාතූද, කපව-, දක්ව-, හඩව- ආදී ධාතු ප්‍රත්‍යය සංගතියෙන් උපන් සංගත ධාතූද, රසය-, රජය- ආදී නාම ප්‍රත්‍යය සංගතියෙන් උපන් සංගත ධාතූද සිංහලයෙහි දක්නට ලැබේ (ධාතු ප්‍රත්‍යය සංගත ධාතු පිළිබඳව තවදුරටත් පසුව සාකච්ඡා කෙරේ).

'ළංව බැඳෙන' යන අරුත් ඇති 'උපසර්ග' යන සකු වදන, අරුත් විසින් ඉංග්‍රීසියේ 'prefix' යන්නට සමාන වෙයි. ප්‍රකෘතියක් සමග හෝ ප්‍රකෘතියකින් නිපන් තද්ධිත, කෘදන්ත, සමාස යන සාම්ප්‍රදායික පාරිභාෂිකවලින් හැඳින්වෙන ද්විතීයක ප්‍රකෘතියක් සමග හෝ බැඳෙන සියලු උපාංගමය පදිම 'සර්ගක' (affix) යන පොදු වර්ග නාමයෙන් හැඳින්විය හැකිය. එවිට පෙරටුව බැඳෙන සර්ගකය 'උපසර්ග' (prefix) නම්ද, අගින් බැඳෙන සර්ගකය 'අනුසර්ග' (suffix) නම් ද, මැදින් බැඳෙන සර්ගකය මධ්‍ය සර්ග (infix) නම් ද වෙයි.⁷⁰ සාම්ප්‍රදායික ව්‍යාකරණයෙහි ආ විකරණ ප්‍රත්‍යය හැර නාමාධ්‍යාත විභක්ති ප්‍රත්‍යයද, තද්ධිත කෘදන්තාදී ජනක ප්‍රත්‍යයද ඇතුළු සෙසු සියලු ප්‍රත්‍යය අනුසර්ග ගණයට වැටේ. නාම වර්තැගීමේ උපකුලකයක් හැටියට ඇතැම් වියරණ ඇදුරන් විසින්ද⁷¹ තද්ධිත ප්‍රභේදයක් හැටියට වෙනත් වියරණ ඇදුරන් විසින්ද ⁷² හඳුන්වා ඇති අතීයමාර්ථ '-එක්/-අක්' ප්‍රත්‍යයත්, '-ආණ' ආදී ගෞරවාර්ථ ප්‍රත්‍යයත්, '-ඉ, -ඊ, -ඉනී' ආදී ස්ත්‍රී ප්‍රත්‍යයත් මෙහි ලා තද්ධිත ගණයේ ජනක ප්‍රත්‍යය සේ සැලකෙන අතර, තත් ප්‍රත්‍යය යෝගයෙන් නිපැයෙන ප්‍රකෘති නාම-ප්‍රත්‍යය සංගත නාම ප්‍රකෘති සේ සැලකේ.

3.2.4

'උගනිති' (<උ-ගන්-ඉ-නි) යන ක්‍රියා පදයෙහි 'ගන්-' ධාතුවටත් '-නි' ප්‍රත්‍යයටත් මධ්‍යයෙහි යෙදී ඇති '-ඉ-' සර්ගකය අපේ විග්‍රහය අනුව සැලකෙන්නේ 'මධ්‍යසර්ගයක්' (infix) වශයෙනි. මෙම ගණයේ 'විකරණ ප්‍රත්‍යය' සංස්කෘත, පාලි වැනි ඇතැම් භාෂාවල සුලබය. සංස්කෘතයේ ග්‍රහණාර්ථ 'ග්‍රහ්-' (<ගෘහ්-) ධාතුව වර්තැගෙන්නේ ගෘහ්ණාති, ගෘහ්ණිතෘ, ගෘහ්ණන්ති; ගෘහ්ණිතෙ; ගෘහ්ණියාත්; ගෘහ්ණාතු; ග්‍රහ.ණිය- ඇ විසින් '-ණා-' යන විකරණ ප්‍රත්‍යය එක්වීමෙනි. ව්‍යවස්ථිත ඇතැම් රූපකුලකවලදී එය එක් විමත්, ඇතැම් රූපකුලකවලදී එසේ නොවීමත් විකරණ ලක්ෂණයකි. සිංහලයේ 'බණ්ඩි, බණිති; බසිසි, බසිති; රකිසි, රකිති' ආදියෙහිද, 'බණ-, බස්-, රක්-' යන ධාතු ප්‍රකෘතියටත් '-නි' යන ප්‍රත්‍යයටත් අතරෙහි මේ මධ්‍ය සර්ගය හෙවත් විකරණය යෙදී ඇත. සකුයෙහි විකරණය ධාතු ගණ නිර්ණායකයක් වශයෙන්ද සැලකේ. කුමාරතුංග ඉහත උදහරණවල යෙදුණු '-ඉ-' ස්වරය මධ්‍යසර්ගයක් වශයෙන් නොව ප්‍රත්‍යයායත්ත වුවක් වශයෙන් සලකයි.⁷³ මෙය මධ්‍ය සර්ගයක් (=විකරණයක්) සේ ගැනීම භාෂා විග්‍රහයේ පිරිමැස්මට හේතු වේ. විකරණයෙන් අමුතු ප්‍රකෘතියක් ජනනය නොවන හෙයින් එය ජනක ප්‍රත්‍යයක් නොවේ. එහෙත් 'තගලොග්' වැනි ඇතැම් භාෂාවල ජනක ප්‍රත්‍යයක් වශයෙනුදු මධ්‍ය සර්ගය යෙදේ. නිදසුන්: sūlat (ලීවීම); sumūlat (ලියූ තැනැත්තා) :- um - යනු මධ්‍ය සර්ගයි; sinūlat (ලියන ලද්ද); - in - යනු මධ්‍ය සර්ගයි.⁷⁴

ගනිති, බණිති, බසිති, රකිති ආදියෙහි මධ්‍ය '-ඉ-' යන්න මධ්‍ය සර්ග ගණයේ පදිමයක් වශයෙන් ගන්නා විට මතු වන ප්‍රශ්නයක් නම්, ඉහත කී VI නිර්ණායකය අනුව ඉන් පැවසෙන 'අර්ථය' කුමක්ද යනුයි. මෙවැන්නකින් අපේක්ෂා කළ හැක්කේ කෝෂාර්ථයක් නොව ව්‍යාකරණාර්ථයකි. ඉන් ඉටු කෙරෙන ධාතු විභක්ති සන්ධාන කාර්යයන්, ධාතු ගණ දෙපන කාලයන් ව්‍යාකරණාර්ථයේ දැක්විය හැකිය. එසේ නැතහොත් සමහර වාග්විද්‍යාඥයන් යෝජනා කරන පරිදි ඒවා 'රික්ත පදිම' (empty morpheme) සේ සැලකීමට සිදු වෙයි.⁷⁵

3.3.1

“දූරිය ගීයක් කියමින් රැහුම් දක්වන්නිය” (4)

මේ වැකිය පද පහකින් නැතහොත් හයකින් සමන්විත වේ. “පහකින් නැතහොත් හයකින්” යනුවෙන් පද ගණන අවිනිශ්චිතව දැක්වූයේ සිංහල වියරණ ඇදුරන් අතරෙහි ඒ පිළිබඳ මත දෙකක් ඇති හෙයිනි. එක් ගුරුකුල මතයකට අනුව ‘දක්වන්නිය ය’ යන්නෙහි අවසාන ‘ය’ යන්න වාක්‍යාවසාන සුවක නිපාත පදයෙකි; එහෙයින්ම එය තනි පදයක් වශයෙන් වෙන් කොට ලිය යුතුද වෙයි. ‘දක්වන්නිය ය’ යන වැකි කඩෙහි ඒ අනුව පද දෙකක් ඇත. අනෙක් මතයට අනුව ‘දක්වන්නිය’ යන්නෙහි ‘-ය’ යන්න, වාක්‍යාවසාන සුවක අනුසර්ගයකි (=ප්‍රත්‍යයකි); එහෙයින්ම එය ‘දක්වන්නිය’ යන්නෙන් වෙන් නොකොට ඒ හා එක්කොට එක් පදයක් සේ ලිය යුතු වෙයි.

ප්‍රස්තුත වාක්‍යයෙහි පළමු පදය වූ ‘දූරිය’ යන්න සෑදී ඇත්තේ ඉහත විග්‍රහ කළ ‘දූරි-’ (<දරු-ඉ) යන සංගත නාම ප්‍රකෘතියට ‘-අ’ යන විභක්ති ප්‍රත්‍යය පදිමය එක් වීමෙනි. එහි දෙවැන්න වූ ‘ගීයක්’ යන පදය සෑදී ඇත්තේ ‘ගී’ යන නාම ප්‍රකෘති පදිමයට තද්ධිත ගණයට අයත් සේ සැලකිය හැකි ‘-අක්’ යන අනියමාර්ථ ප්‍රත්‍යය පදිමය එක් වීමෙනි. ‘-එක්/-අක්’ යන උපපදක දෙකකින් යුතු ‘-එක්’ පදිමයේ ‘-අක්’ යන උප-පදකය සෙයින්ද මෙය විග්‍රහ කළ හැකිය. ‘ගීයක්’ යන්න ගීයක්, ගීයකින්, ගීයකට, ගීයක, ගීයෙක්හි යනුවෙන් ඒක වචනයෙහි පමණක් වර්තාහේ. ඉහත සඳහන් කළ පරිදි සමහර වියරණ ඇදුරෝ ‘එක්/-අක්’ විභක්ති ප්‍රත්‍යය පදිමයක් සේ ගනිති.⁷⁶ එවිට ‘ගීයකින්’ (<ගී-අක්-ඉන්), ‘ගීයකට’ (<ගී-අක්-අට) ආදිය විභක්ති ප්‍රත්‍යය දෙකකින් සමන්විත වූ සේ විග්‍රහ කළ යුතු වෙයි.

3.3.2

යථෝක්ත වාක්‍යයෙහි යෙදුණු ‘ගයමින්’ යන්න ‘ගය-’ යන ධාතු ප්‍රකෘති පදිමයට ‘-මින්’ යන නෛපාතික කෘදන්ත ප්‍රත්‍යය (=අනුසර්ගකය) එක් වී සෑදුණු සංගත නිපාත පදයකි. ගයමින්, වයමින්, වැනි රූප සාම්ප්‍රදායික ව්‍යාකරණයෙහි හැඳින්වෙන්නේ ‘මීග්‍ර ක්‍රියා’ නමිනි. එහෙත් සාමාන්‍ය ක්‍රියා පද මෙන් ආධ්‍යාත විභක්ති ගැනීමක් හෝ කෘදන්ත නාම මෙන් නාම විභක්ති ගැනීමක් හෝ මෙතන්හි දක්නට නැති හෙයින් ඒවා නිපාත සේ සැලකීම වඩා විදුහුරු වෙයි. පූර්ව ක්‍රියා (=ගයා, වයා ආදිය), අපර ක්‍රියා (=ගයනුව, වයනුව ආදිය), ආවස්ථික ක්‍රියා (=ගයන, වයන ආදිය), අසම්භාව්‍ය ක්‍රියා (=ගයනොත්, වයනොත් ආදිය) යන නම්වලින් හැඳින්වෙන රූපද මෙසේම ‘නෛපාතික ක්‍රියා’ නමැති සංගත නිපාත ගණයට වැටේ.

මේ හැර, 'තුරුවක්'⁷⁷ යනාදියෙහි මෙන් නාම-ප්‍රත්‍යය සංගතියෙන්ද, 'නොහොත්' යනාදියෙහි මෙන් නිපාත-නිපාත සංගතියෙන්ද, එහෙත් (=ඒ-සේ-ඌ) යනාදියෙහි මෙන් ව්‍යතිඥ ප්‍රකෘති සංගතියෙන්ද උපන් සංගත නිපාත භාෂාවෙහි යෙදේ. කුමාරතුංග මෙබඳු රූප සංග්‍රහ නිපාත නමින් හඳුන්වයි.⁷⁸ දන්, මෙන්, වැනි, සමඟ, සහ, සේ, හා, හෝ ආදිය සිංහලයෙහි කේවල (=ශුද්ධ) නිපාතයි. විභක්ති සුවක විසින් (<වශේන = වශ-ඒන) ආදිය ඓතිහාසික වශයෙන් නාම-විභක්ති ප්‍රත්‍යය සංගතියෙන් නිෂ්පන්න වී ඇතත්, සමකාලීන ව්‍යාකරණයෙහි (synchronic grammar) ලා කේවල නිපාත වශයෙන් වුවද සැලකිය හැකිය.

3.3.3

ඉහත දැක්වූ වැකියේ 'දහමි' යන්න, 'රහ-' යන ධාතු ප්‍රකෘතියත්, '-උම්' යන භාවාර්ථ සුවක 'කෘත්' ප්‍රත්‍යයත් එක්ව සෑදුණු කෘදන්ත නාම ප්‍රකෘතිය හා සමාන රූප වූ නාම පදයකි. දහම, දහමි, දහමින්, දහමිවලින් ආදී වශයෙන් 'දහමි' යන නාම ප්‍රකෘතිය වර්තමානයේ.

3.3.4

එම වැකියේ අවසානයෙහි යෙදුණු 'දක්වන්නිය' යන්න 'දක්වන්නි-ය' යනුවෙන් උපාංග දෙකකට විභාග කළ හැකි බවත්, එදෙක පද දෙකක් සේ සැලකිය යුතුද, නැතහොත් එකම පදයක උපාංග සේ සැලකිය යුතුද යන්න සම්බන්ධයෙන් මතභේද දෙකක් ඇති බවත් ඉහත සඳහන් කෙරිණ. ඉන් කවර මතයක් ආදාන වූවත්, 'දක්වන්නි' යන්න 'දක්වනු' (<දක්-ව-නු) යන වර්තමානාර්ථ කෘදන්ත නාම ප්‍රකෘතියෙන් පරව 'ස්ත්‍රී අර්ථයෙහි '-ඊ' ප්‍රත්‍යය' (=අනුසර්ගකය) වී නිපන් රූපයකි. සිදත් සහරාව 'දක්වනු' ආදී කෘදන්ත ගණය හඳුන්වන්නේ 'අරුත් කිරිය සද' (=අර්ථක්‍රියා ශබ්ද) නමිනි.⁷⁹ 'දක්වනු' යන කෘදන්ත නාම ප්‍රකෘතිය සෑදී ඇත්තේ 'දක්ව-' යන සංගත ධාතු ප්‍රකෘතියෙන් පරව වර්තමානාර්ථ '-නු' යන යන 'කෘත්' ප්‍රත්‍යය එක්වීමෙනි. 'දක්ව-' යන සංගත ධාතුව සෑදී ඇත්තේ 'දක්-' යන ධාතු ප්‍රකෘතියත් '-ව' යන ප්‍රයෝජ්‍ය ප්‍රත්‍යයත් (=අනුසර්ගකයත්) එක් වීමෙනි. දන් එහි ප්‍රයෝජ්‍යාර්ථය කාල ප්‍රවෘත්ත වී ඇති හෙයින්, (එය නැවත ප්‍රයෝජ්‍යයෙහි යෙදීමද ඇතුළුව) සාමාන්‍ය ධාතුවක් සෙයින් හැසිරෙන බව දක්නට ලැබේ. නිදසුන්; √දක්->දකියි,- දකිනි; √දක්ව->දක්වයි-දක්වනි; නැවත ප්‍රයෝජ්‍ය; √දක්වව>දක්වවයි-දක්වවන්⁸⁰ 'කියව'- ආදියද මේ ගණයට අයත් වෙයි. උදාහරණ: කියයි-කියනි; කියවයි-කියවනි; කියවවයි-කියවවනි.

3.3.5

'දක්වන්නිය' යන්නෙහි අන්තර්ගත පදිම පහෙන් (දක්-ව-නු-ඊ-ය) අන්තිමය වූ '-ය' පදිමය සම්බන්ධයෙන් ඉහත කී දෙමතයෙහිම සිටියේ එහි කාර්යය වාක්‍යාවසානය හැඟවීම බවට ඒකමතික වෙති. එය, 'දක්වනු' වැනි කෘදන්ත නාම ප්‍රධාන ඕනෑම නාම පදයකින් හෝ, අද, උදෙසා, ගැන, තෙක්, දක්වා, දන්, මෙන්, වැනි, විසින්, සමඟ, සේ හෙට ආදී ඇතැම් නිපාත පදවලින් හෝ පරව යෙදීමෙන් වාක්‍යාවසානය කළ හැකිය. නිදසුන් :-'අර එන්නේ මිනිසෙක්ය' 'අර එන්නී ගැනියක්ය', 'අර යන්නේ පියදසය', 'පියදස ගෙදර යන්නේය', 'ඔහු ගෙදර ගියේය', 'ඇ ගෙදර ගියාය', 'ඔවුහු ගෙදර ගියෝය', 'ඔහු යන්නේ දුන්න/අදය/හෙටය', 'ඔබ ගෙදර යා යුතුය', 'දන් ඔබට යා හැකිය,' මේ

නිදසුන් හැම එකකින්ම පෙනෙන්නේ වාක්‍යාවසාන කාරක '-ය' පදිමය ස්වාධීන හෝ වෙන්ව සිටි නිපාතයකට වඩා අනුසර්ගයක (=ප්‍රත්‍යයක) ස්වරූපයෙන් බසෙහි හැසිරෙන බවයි. 'ය' වර්ණස්ථ ආකාරයේ සංචාන උච්චාරණය⁸¹ වැනි ගබ්ඳයෝග විචාර ලක්ෂණ ද පළ කරන්නේ එය ඉදිරියෙන් සිටි පදිමයක් සමග බැඳෙනසුලු බද්ධ පදිමයක් බවයි. එපමණක් නොව, සාම්ප්‍රදායික ව්‍යාකරණය මගින් නිපාත සේ සැලකෙන 'හ' ම, ද, ල' ආදියද මේ ගණයට වැටෙන බද්ධ පදිම සේ ගත හැකිය. නිදසුන්:—හ (බන්වර්ථ වාක්‍යාවසානයෙහි); කළහ, ගියහ, කරන්නාහ, යන්නාහ; ම (අවධාරණාර්ථයෙහි); ඇයම, ඔබම, තවම, වහාම; ද (ප්‍රශ්නාර්ථ/සමුච්චයාර්ථයන්හි); කරන්නෙමිද, කරයිද, කවදද, කවුරුද, අම්මාද තාත්තාද, දුවද පුතාද; ල (ග්‍රැහි සුවනාර්ථයෙහි); ගියේල, යෙත්ල, මේ අනුව තවදුරටත් විමසා බලන විට පෙනී යන්නේ සාම්ප්‍රදායික ව්‍යාකරණ නයින් 'නිපාත' නමින් හැඳින්වෙන පදිම හා පදිම සංගති අතුරෙන් කොටසක් 'පද' (පද විචරණයක් පසුව එයි) වශයෙන් සැලකීමට වඩා අනුසර්ග ප්‍රභේදයක් වශයෙන් සැලකීම පහසු වන බවයි. මෙසේ කරන්නට යනොත්, ඇතැම් රූපයක ඓතිහාසික පරිණාමයට හෝ මවු බස්හි (=දයක භාෂාවෙහි) සමාන්තර රූපය යෙදුණු ආකාරයට වඩා අද්‍යතන සිංහලයෙහි එය යෙදෙන ආකාරය කෙරෙහි අපේ විමසුම් ඇස යොමු කරන්නට සිදු වන බව සැලකිය යුතුය.

3.4.1

“ඕ ළමයා හඬවයි” (5)

මේ වාක්‍යයෙහි 'ඕ' යන්න අත්‍ය පුරුෂ වාචී 'ඒ' යන සර්වනාමයේ ස්ත්‍රී ලිංග උක්ත විභක්ති ඒක වචන රූපයයි. 'ඒ' සඳ පුම ලිඟුවෙහි හේ/ඔහු—ඔහු/ඔවුහු, ඔහු—ඔවුන් යනුවෙන්ද, ඉතිරි ලිඟුවෙහි ඕ/ඇ—ඔවුහු, ඇය—ඔවුන් යනුවෙන්ද, නිපුස් ලිඟුවෙහි එය—ඒවා යනුවෙන්ද තුන් ලිඟුවෙහි වෙන් වෙන්ව වර්තාහේ. පුරුෂ වාචී සර්වනාම වර්තාහීම සාමාන්‍ය නාම වර්තාහීමට වඩා රූපාන්තර සමානතාවෙන් අඩු බව කැපී පෙනේ. ලිංග භේදයෙන් තොර වුවද, උත්තම පුරුෂ ම 'සර්වනාමයේ ඒක වචන, බහු වචන රූපයන් අතර ඇති විසඳාගතාව කෙබඳු ද යන්න 'මම-අපි, මා - අප' ආදී විභක්තාන්ත රූප මගින් හෙළි වේ. ඇත්ත වශයෙන් ඉහත 'ඕ' යන්න බඳු සමහර රූපවලදී ප්‍රකෘති ප්‍රත්‍යය දෙක එකට පැහී ඇති බවත්, 'අපි' යන්න බඳු සමහර රූපවලදී රූපාන්තර පරිණාමයක්ද සහිතව එම පැහීම සිදු වී ඇති බවත් දක්ක හැකිය. පදිමයක් වෙන් කොට හඳුනාගත නොහැකි තරමට ප්‍රකෘති ප්‍රත්‍යය දෙක එකට පැහී ඇති මෙබඳු රූප 'දෙබ්බි පදක' (portmanteau morph) නමින් හොකට හඳුන්වා දී ඇත.⁸² දෙබ්බි පදකයක් තුළ පදිම දෙකකට අයත් උපපදක දෙකක් සංගාහිත වී, පැහී ඇති බව සලකනු ලැබේ. සකු වියරණ ඇදුරේ, සුනු විහිත වූ සාමාන්‍ය ව්‍යාකරණ විධින් ඉක්මවා ප්‍රකෘති ප්‍රත්‍යය සන්ධානාදිය මගින් සිදු කෙරෙන ව්‍යවහාරප්‍රාප්ත රූප සාධනය 'නිපාතන විධි' නමින් හඳුන්වති.⁸³ දෙබ්බි පදකද ඇතුළත් මෙබඳු නිපාතනයන් නිසා, එකම රූපයෙක රූපාන්තර සේ සැලකිය හැකි රූප කීපයක් සමාන්තරව දක්නට ලැබෙන අවස්ථා කවර බසෙක වුවද විය හැකිය. වෛදික භාෂාවෙහි බොහෝ විට හමු වන මෙම ලක්ෂණය සකු වියරණ ඇදුරන් විසින් හඳුන්වනු ලැබ ඇත්තේ 'බාහුලක විධි' නමිනි.⁸⁴

3.4.2

ප්‍රස්තුත වාක්‍යයේ 'ළමයා' යන්න 'ළමා' යන නාම ප්‍රකෘතියත් '-ආ' යන විභක්ති ප්‍රත්‍යයත් එක්ව සෑදුණු නාම පදයකි. 'ළමා' යන ප්‍රකෘති පදිමය 'ළමා/ළම/ළමය' යනුවෙන් උපපදක තුනක් නියෝජනය කරන බව පෙනේ. එයින් මෙතැන්හි යෙදී ඇත්තේ

'ලමය' යන උපපදකයයි. 'නා/නය' යන උපපදක අන්තර්ගත 'නා', යන ප්‍රකෘති පදිමයන්, 'ගෝ/ගොය' යන උපපදක අන්තර්ගත 'ගෝ' යන ප්‍රකෘති පදිමයන්, 'ගිරා/ගිරව' යන උපපදක අන්තර්ගත 'ගිරා' යන ප්‍රකෘති පදිමයන් මේ ගණයටම අයත් සේ සැලකිය හැකි තවත් ප්‍රකෘති කීපයකි.

3.4.3

යටෝක්ත වාක්‍යයේ අවසාන ක්‍රියාව වූ හඬවයි (හඬ-ව-යි) යන්න සෑදී ඇත්තේ 'හඬ'- යන ධාතු ප්‍රකෘතියත් '-ව' යන ප්‍රයෝජ්‍යාර්ථ සංගත ධාතු ජනක අනුසර්ගකයක් (=ප්‍රත්‍යයක්) එක්ව හට ගත් 'හඬව' යන සංගත ධාතුවෙන් පරව '-යි' යන ආබ්‍යාස ප්‍රත්‍යය එක් වීමෙනි. ඉහත (3) වාක්‍යයෙහි ආ 'උගනිති' යන ක්‍රියා පදය පිළිබඳ විග්‍රහයෙහි කී පරිදි 'උගන්' යන සංගත ධාතුව 'උ' යන උපසර්ගය මගින් ජනිත වූ අයුරින්ම මෙහිදී '-ව' යන අනුසර්ගය මගින්ද සංගත ධාතුවක් ජනිත වේ. මේ අනුව 'උගන්වයි' වැනි ක්‍රියාපදයක එන 'උගන්ව-' යන්න 'සර්ගක-ධාතු ප්‍රකෘති-සර්ගක' සංගතියෙන් ජනිත සංගත ධාතුවක් වෙයි. මෙකීයන ප්‍රයෝජ්‍යාර්ථ සංගත ධාතු ජනක '-ව' ප්‍රත්‍යයෙහි අකර්මක ධාතුවක් සකර්මක කිරීමේ ශක්තියද ඇත. පියෙවින් අකර්මක වූ 'හඬ'- ධාතුව මෙතැන්හි සකර්මක වූයේ එහෙයිනි.⁸⁵ ප්‍රථම ප්‍රයෝජ්‍ය ප්‍රත්‍යය ලිනාර්ථ වූ තැන් කිහිපයක ද්විත්ව ප්‍රයෝජ්‍ය ප්‍රත්‍යය යෝග්‍යද සිංහලයෙහි දක්නට ලැබේ. උගන්වවයි, කියවවයි, දක්වවයි, දන්වවයි, නළවවයි ආ නිදසුනි. ප්‍රයෝජ්‍යාර්ථ සංගත ධාතු සකුයෙහි ද ලැබෙන අතර, සාම්ප්‍රදායික ව්‍යාකරණයෙහි ඒවා 'ඤ්‍යන්ත' (ඤ්-අන්ත) නමින් හැඳින්වේ.⁸⁶ සාන්ත (<ස-අන්ත) නමින් හැඳින්වෙන ඉව්ඡාර්ථ සංගත ධාතුවද,⁸⁷ 'යචන්ත' (<යච-අන්ත) නමින් හැඳින්වෙන අතිශයාර්ථ සංගත ධාතු දැයි⁸⁸ ධාතු ප්‍රත්‍යය සංගතියෙන් උපදින තවත් සංගත ධාතු ප්‍රභේද කීපයක් එබෙසෙහි ලැබේ. සිංහලයෙහි 'කැබෙයි' (දරි-යන් විසින් මල් කැබෙයි); 'කැපෙයි' (මිනිසුන් විසින් ගස් කැපෙයි); 'බිඳෙයි' (සුළඟින් ගෙය බිඳෙයි); 'කෙරෙයි, (හේ තවමත් වැයම් කෙරෙයි) ආදී ස්ථානයන්හි කර්ම/භාව කාරකාර්ථ නිරුක්තසාහාර්ථයන්හි හා ආත්මන්වේද ප්‍රයෝගයෙහි '-ඵ' ප්‍රත්‍යය සංගතියෙන් සෑදෙන 'කැබෙ-' (<-කඬ-ඵ), 'කැපෙ-' (<කප-ඵ), 'බිඳෙ-' (<බිඳ-ඵ), 'කෙරෙ-' (<කර-ඵ) ආදී රූපද සංගත ධාතු ප්‍රභේදයක් සේ සැලකීම විදුහුරු වන බව පෙනේ. මෙතෙක්, ප්‍රයෝජ්‍යාර්ථ සංගත ධාතුවක් කර්ම/භාව කාරක විමේදී ලැබෙන්නේ ද්වි-සර්ගක සංගත ධාතුවකි. 'ඇය විසින් ළමයා හැඩවෙයි' යන වැකියෙහි 'හැඩවෙ-' (<හඬව-ඵ) යන්න මෙකි.

3.4.4

නාමයකින් පරව අනුසර්ගයක් (=ප්‍රත්‍යයක්) එක් වීමෙන් උපදින සංගත ධාතු ස්වල්ප-යක්ද සිංහලයෙහි ඇත. 'රසයයි-රසයනි' ආදියෙහි 'රසය'- (<රස-ය), රජයයි-රජයනි ආදියෙහි 'රජය-' (<රජ-ය) වැනි රූප එබඳු නාම මූලක සංගත ධාතු සේ විග්‍රහ කළ හැකිය. සංස්කෘතයෙහි මේ හා සමාන්තරව ලැබෙන, 'පර්වතයනි' (<පර්වත-ආය-), 'පුත්‍රියනි' (<පුත්‍ර-රීය-), 'රාජයනි' (<රාජන්-ආය) ආදී රූප විශේෂය හැඳින්වෙන්නේ "නාම ධාතු" නමිනි.⁸⁹

4.1 පදය (WORD)

සිංහල භාෂාවේ පදක යෝගයෙන් (morphology) ඒකදේශයක් පිළිබඳව ඉහත-කළ විග්‍රහයෙහි ලා, නියැදි වැනි හා නිදසුන් තෝරා ගන්නා ලද්දේ, හැකිතාක් කෙටි විමර්ශනයක් තුළ බසෙහි ලැබෙන පදිමයන්ගේ විවිධ වර්ගානුවර්ග නියෝජනය වන පරිද්දෙනි. ප්‍රස්තුතයට අදාළ නූතන වාග්විද්‍යා සංකල්ප හා පාරිභාෂික වචන හඳුන්වා

දීමටද එහිදී ඉඩ සලසා ගන්නා ලදී. විමර්ශනයෙහිදී අපට හමු වූ විවිධ පදිම වර්ග පිළිබඳව සමාලෝචනයක් කිරීමට පෙර, ව්‍යාකරණමය ඒකකයක් වශයෙන් පදයට භාෂා විග්‍රහයෙහි ලැබෙන තැන පිළිබඳවද අපේ අවධානය මඳක් යොමු විය යුතුය.

4.1.1

පෙරදිග මෙන්ම අපරදිගද සාම්ප්‍රදායික ව්‍යාකරණයන්හි පදයට (word) ලැබී ඇත්තේ ඉතා වැදගත් තැනකි. පදක යෝගය, පදකයෝග විචාරය යන නම්වලින් මෙහි අභිප්‍රේත වූ විෂය ක්ෂේත්‍රය සාම්ප්‍රදායික ව්‍යාකරණයන්හි 'පදසිද්ධි', 'පදසාධන' යන නම්වලින් හඳුන්වා දී තිබීමෙනුදු පෙනී යන්නේ ප්‍රකෘති ප්‍රත්‍යයාදී පදවයව සංඛ්‍යාත ඒකකයට වඩා තත් පදවයව යෝගයෙන් සිද්ධ 'පද' ඒකකයට ප්‍රමුඛස්ථානය දී ඇති බවයි. වාක්‍ය ස්ථෝටවාදීන් හැටියට හැඳින්වුණු වෛයාකරණ-දර්ශනිකයන් ටික දෙනෙකු හැරුණු විට, අෂ්ටාධ්‍යායි සූත්‍රපාඨකාර පාණිනී (ක්‍රි. පූ. 4 සි. ව.), තද් වාර්තීක-කාර කාත්‍යායන (ක්‍රි. පූ. 4/3 සි. ව.), මහාභාෂ්‍යකාර පතංජලී (ක්‍රි. පූ. 2 සි. ව.), කාතන්ත්‍රකාර සර්ව (ශර) වර්මන් (ක්‍රි. පූ. 1 සි. ව.), වාන්ද්‍ර ව්‍යාකරණකාර වන්ද්‍රගෝමීන් (ක්‍රි. 4 සි. ව.), මුශ්ධබෝධකාර වෝපදේව (ක්‍රි. 13 සි. ව.) සාරස්වතකාර අනුභූති ස්වරූප (ක්‍රි. 13 සි. ව.) ඇතුළු සතු වියරණ ඇදුරන් හැමදෙනෙකුම පාහේ 'පදය' ව්‍යාකරණ ඒකකයක් වශයෙන් පිළිගත් අතර, මෑත භාගය තෙක්ම ඉන්දියාවේත් ලංකාවේත් පැරණි සිංහල දෙමළ වියරණ ඇදුරන් ඇතුළු සාම්ප්‍රදායික හැම වියරණ ඇදුරකුම එමගින් ඉවත් නුච්චි බව දක්නට ඇත.

4.1.2

අපරදිග ග්‍රීක් ලතින් ව්‍යාකරණ සම්ප්‍රදාය පෞරාණිකත්වයෙන් මෙන්ම විදුහුරු බවින්ද භාරතීය ව්‍යාකරණ සම්ප්‍රදාය සමග සමකක්ෂයට නොඑතත්, ඉංග්‍රීසිය ඇතුළු නූතන යුරෝපීය ව්‍යාකරණයන් කෙරෙහි දක්වා ඇති බලපෑම ඉතා විශාලය. ජලේටෝ හා ඇරිස්ටෝටල් භාෂාව සම්බන්ධයෙන් කළ නිරීක්ෂණ ස්වල්පයක් ඔවුන්ගේ කෘතිවල දක්නට ඇතත්, පළමුවන විධිමත් ග්‍රීක් ව්‍යාකරණය සැපයීමේ ගෞරවය අයත් වන්නේ ඩයනිසියස් ත්රැක්ස්ට (ක්‍රි. පූ. 2 සි. ව.)ය. ග්‍රීක් සම්ප්‍රදාය අනුව යමින් පළමුවන ලතින් ව්‍යාකරණය සැපයුවේ ඩොනෝටස් (ක්‍රි. ව. 4 සි. ව.)ය. මෙම ග්‍රීක් ලතින් ව්‍යාකරණ සම්ප්‍රදාය ව්‍යාකරණ ඒකකයක් වශයෙන් පදයෙහි වැදගත්කම පිළිගත් අතර, පදයක් සමගම එමගින් ඉදිරිපත් වූ පද වර්ගීකරණයද⁹⁰ ඉංග්‍රීසි, ප්‍රංශ, ජර්මන්, ඉතාලි, ස්පාඤ්ඤ ඇතුළු යුරෝපීය භාෂා පිළිබඳ වියරණ ඇදුරන් විසින්, බොහෝ දුරට අන්ධානුකරණයෙන් පිළිගන්නා ලදී.

4.1.3

මෙසේ අවුරුදු දෙදහසකට වැඩි කලක් පෙර අපර දෙදිගම සම්භාව්‍ය වෛයාකරණිකයන් ස්වකීය භාෂා විග්‍රහයන්හි ලා කේන්ද්‍රීය වැදගත් තැනක් දුන් පදය, මෙම සියවසේ මුල් අවදියේදී වාග්විද්‍යාඥයන් බොහෝ දෙනා විසින් භාෂා විග්‍රහයෙහි ලා වැදගත් වන ඒකකයක් වශයෙන් වැද්ද නොගත්තේ එහි වූ කවර අඩුපාඩුවක් නිසාදැයි විමසා බැලිය යුතුය.

මානව වාග්විද්‍යාඥයන්ගේ අධ්‍යයන ව්‍යාප්තියෙහි ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන්, එතෙක් අප්‍රකටව පැවති භාෂාන්තර පිළිබඳ දැනුමද පුළුල් වන්නට, සියලු භාෂාවන්ට පොදු සේ එතෙක් පිළිගැනුණු ඇතැම් ව්‍යාකරණ ලක්ෂණ ඒ අයුරින්ම අදාළ නොවන භාෂා ලොවෙහි ඇති බව දැක ගත හැකි විය. වාක්‍යයක් හෝ වාග්‍යාලාපයක් අනිවාර්යයෙන්ම පද කීපයකින් සමන්විත විය යුතුය යන පිළිගැනීමද එබන්දක් විය. ආකෘත්‍යාත්මක භාෂා වර්ගීකරණය (typological classification) යටතේ සංයෝගාත්මක භාෂා (incorporating/polysynthetic languages) නමින් හැඳින්වෙන ගණයට අයත් භාෂාවල ලැබෙන වැකියක් පදකවලට (morph) වෙන් කළ හැකි වුවත් පදවලට වෙන් කළ නොහැකිය. ශ්‍රීන්ලන්ත ඇස්කිමෝ භාෂාව මෙයට නිදසුනකි. එබැවින් වාක්‍යාංශ එක එකක බන්ධයක් බැගින් බන්ධ කීපයක් සංයෝග වී සෑදෙන වැකියක් මුළුමනින්ම එක් පදයක් සේ සැලකීමට සිදු වන හෙයින් පද බෙදුම අර්ථරහිත කාර්යයක් වෙයි.⁹¹ ප්‍රංශ භාෂාව වැනි ඉන්දු-යුරෝපීය ගණයට අයත් භාෂාවක පවා ලිවීමේ දී දක්නට ලැබෙන පද බෙදුම බොහෝවිට ඒ අයුරින් භාෂණයේ දී හමු නොවෙයි.

4.1.4

මෙහිදී අපේ අවධානය යොමු විය යුතු කරුණක් නම් කවර බසෙක වුවත් භාෂණයේදී වාග්‍යාලාපයක් පද වශයෙන් වර්ණ වශයෙන් ශබ්දක වශයෙන් පිරිසිදු සැලකීම අපහසු වන බවය. එහෙයින්, සන්නිවේදන කාර්යයෙහි ලා වැදගත් වන්නේ වාක්‍යය හෝ වාග්‍යාලාපය මිස පදය නොවෙයි තර්ක කළ හැකිය. හර්තෘහරි ප්‍රණීත වාක්‍යපදීයද (ක්‍රි. 6 සී. ව.) මේ මතය දක්වා ඇත: “පදයන්හි වර්ණ අවිද්‍යාමානය; වර්ණයන්හි අවයව (ශබ්දක) අවිද්‍යාමානය; වාක්‍යයෙන් වෙන්ව පදයන්ගේ පැවැත්මක් අත්‍යන්තයෙන්ම නැත.”⁹² අර්ථ ප්‍රතීතියෙහි ලා වාක්‍ය ප්‍රකරණයෙහි ඇති අත්‍යන්ත වැදගත්කම පැවසෙන්නක් වශයෙන් මෙම කියමන අපට ඉතා වටනේ වෙයි. එහෙත්, ඒ අනුව පද විභාගය නිෂ්ඵලයයි ගැනීමට අප ඉක්මන් නොවිය යුතුය. පද විභාගය කාල්පනික බව පවසන ස්ථෝටවාදීහු පවා පදයෙහි සන්නිවේදකත්වය පිළිගනිති.⁹³ සංස්කෘතය, සිංහලය හා ඉංග්‍රීසියද ඇතුළු ලෝකයේ වඩාත් ප්‍රකට භාෂා බොහොමයක් සම්බන්ධයෙන්, අර්ථාවබෝධය සඳහා පද විභාගය වහල් වන අතර පදයේ විද්‍යාමානත්වය වෙනත් නිර්ණායකයන් මගින් පිළිගැනීමට සිදු වෙයි. එබැවින් සමස්ත භාෂා විග්‍රහයට පොදු වූ ඒකකයක් වශයෙන් පදීමය (morpheme) පිළිගැනීම බුද්ධිගෝචර වුවද, එසේ පිළිගැනීම පද විභාගය කළ හැකි භාෂා සම්බන්ධයෙනුදු පදය ඒකකයක් වශයෙන් ගැනීමෙන් වැළකී සිටීමට හේතුවක් නොවිය යුතුය.

4.1.5

භාෂා විග්‍රහ ඒකකයක් වශයෙන් පදය (word) කොන් කරනු ලැබීමට හේතු වූ තවත් කරුණක් නම්, එය ජනවහරෙහිද එන කවුරුන්ද දන්නා වදනක් වුවත්⁹⁴ එයට පැහැදිලි නිර්වචනයක් දීම අපහසු කාර්යයක් සේ නූතන වාග්විද්‍යාඥයන්ට පෙනී යෑමයි. පැහැදිලි නිර්වචනයක් දිය නොහැකි, විවිධාර්ථවල බසෙහි යෙදෙන වදනක් එකම නිශ්චිතාර්ථයෙක යෙදිය යුතු පාරිභාෂිකයක් මෙන් විද්‍යාත්මක අධ්‍යයනයක් සඳහා උපයෝග කර ගැනීමට ඔවුහු මැලි වූහ.

4.1.6

මෙම සාකච්ඡාවෙහි ලා, නූතන වාග්විද්‍යාඥයන් විසින් එක් අවදියකදී ‘පදය’ කොන් කරනු ලැබීමක් ගැන කථා කරන විට, අප ඉන් ඇත්ත වශයෙන් අදහස් කරන්නේ, ‘පද’ යන්න හා තරමක් සමානාර්ථවත්ව ඉංග්‍රීසියෙහි යෙදෙන ‘word’ යන්නත්

ඒ හා සමානාර්ථයෙහි වෙනත් යුරෝපීය භාෂාවන්හි යෙදෙන වදනුත් බව සැලකිය යුතුය. සිංහලයෙහිද වචනට පත්ව ඇති සංස්කෘත 'පද' යන වචනය ඉංග්‍රීසි 'word' යන්න තරම්ම, පාරිභාෂිකයක් වශයෙන් නුසුදුසු නොවන්නක් බව, පිරික්සා බැලීමේදී පෙනී යයි. 'පද' යන්න සාමාන්‍ය ව්‍යවහාරයෙහි විවිධ අර්ථයන්හි යෙදෙන්නක් වන නමුත්, සංස්කෘත වියරණ ඇදුරන් එය පාරිභාෂිකයක් වශයෙන් යෙදවේ බොහෝ දුරට නිශ්චිත වූ අර්ථයකය. ආත්මනෙ පද/පරස්මෙ පද යන විශේෂිත ප්‍රකරණයෙහි හැරුණු විට, ඔවුන් 'පද' යන්න යෙදුයේ 'විභක්තයන්ත රූප' හැඳින්වීම සඳහාය. "නාමාධ්‍යාත විභක්තයන්ත වූයේ පදයි."⁹⁵ යනු පද නිර්වචනයයි. 'නාමය' නාමපදයක් වන්නේ නාම විභක්තියක් හා යෝග වූ කල්හීය. ධාතුවක් (ආධ්‍යාත මූලයක්) ආධ්‍යාත පදයක් වන්නේ ආධ්‍යාත විභක්තියක් හා යෝග වූ කල්හීය. සකු වියරණයට අනුව වාක්‍යයක යෙදිය හැක්කේ පද රූප පමණි. "අපද වූවක් වාක්‍යයෙහි නොයෙදිය යුත්තේය". ("නාපදං වාක්‍යෙ ප්‍රයුජිත") යනු ව්‍යාකරණ නියමයයි. නිපාත පද හා නාම ප්‍රකෘති ධාතු ප්‍රකෘතීන් සමග රූප සාමා-යෙන් යුත් නාමාධ්‍යාත පදත් ලුප්ත විභක්තික පද⁹⁶ සේ සලකනු ලබන්නේ එහෙයිනි. මේ අනුව සකු වියරණ ඇදුරන්ගේ පද නිර්වචනය 'පද නොවූවක් වාක්‍යයක නොයෙදිය යුතුය' යන ව්‍යාකරණ නියමය සමග සාකලයයෙන් ගැළපේ. "අර්ථ පරිසමාප්තියක් දනවන පද සමුදය වාක්‍යයයි" යනු පාතඤ්ජල මහාභාෂ්‍යයේ වාක්‍ය නිර්වචනයයි.⁹⁷ යෝග්‍යතා ආකාංක්ෂා ආසත්ති ලක්ෂණ සමන්විත පද සමූහය වාක්‍ය වන බව පාශ්වාක්තනයෝ කීහ.⁹⁸ සකු වියරණ ඇදුරන්ගේ පද නිර්වචනය මෙම වාක්‍ය නිර්වචනයට මෙන්ම නූතන වාග්විද්‍යාඥයන්ගේ වාක්‍යයටද නොගැළපෙන්නක් නොවේ.

4.2.1

පද වර්ගීකරණය (classification of words) අතින් වුවද සකු වියරණ ඇදුරන්ගේ වර්ගීකරණය අඩුපාඩු සහිත බව සැබෑ වන නමුත්, ග්‍රීක්, ලතින් හා ඒ අනුව ගීය යුරෝපීය වියරණ ඇදුරන්ගේ වර්ගීකරණ තරම් ශාස්ත්‍රීයත්වයෙන් ඇත් නොවන බව පෙනේ. සකු වියරණ ඇදුරෝ නාම, ආධ්‍යාත, නිපාත, උපසර්ග වශයෙන් භාෂාවෙහි පද සියල්ල වර්ග සතරකට වෙන් කළහ. "අශ්ව: ඛලු අභිධාවති" (අශ්වයා වනාහි මැනවින් දුවන්නේය) යන්න ඒ සිවු වගෙහි පද සතරක් යෙදුණු උදාහරණයකි.⁹⁹ ඓතිහාසික යුගයට කෙසේ වෙතත් සංස්කෘත යුගයට ඉදුරා ගැළපෙනැයි නොකිව හැකි මෙම ව්‍යාකරණ සම්ප්‍රදය ඇත අතීතයේ සිටම ලක්දිවටද බලපෑ බව ධර්මප්‍රදීපිකාවෙන් පෙනේ.¹⁰⁰ වියරණ ඇදුරන් උපසර්ග වශයෙන් දක්වා ඇත්තේ ප්‍ර, පරා, අති, අනු, නිර්, අභි, දුර් ආදී රූප 20ක් හෝ ආසන්න සංඛ්‍යාවකි. මේවා හැමවිටම වාගේ ධාතුවකට පූර්වව සංයෝග වන අතර නාමයකට පූර්වව සංයෝග වන්නේ කලාතුරෙකිනි. ස්වාධීන පද වශයෙන් සාමාන්‍යයෙන් බසෙහි නොයෙදේ. 'කර්මප්‍රවචනීය' යෝගය වැනි ඉතා කලාතුරකින් ධාතු/නාම වියුක්තව තනිව දක්නට ලැබෙන රූප ආකෘතික වශයෙන් සමාන වූවක් උපසර්ග (prefix) යයි ගැනීම අයෝග්‍යය. ඒවාද නිපාත වශයෙන් සැලකීම තර්කානුකූලය. එවිට සකුයෙහි හෝ සිංහලයෙහි අව්‍යය පද උපසර්ග නිපාත වශයෙන් දෙගොඩකට බෙදීමද අවශ්‍ය නොවේ. උපසර්ගයද අනුසර්ග (ප්‍රත්‍යය) මධ්‍යසර්ග (විකරණ) මෙන්ම සර්ගකයන්ගේ (affixes) ප්‍රභේදයක් සේ සැලකීම වඩා විදුහුරු වෙයි.

4.2.2

ග්‍රීක් ලතින් සම්ප්‍රදය දෙස බලන විට පද පිළිබඳ හැඳින්වීමක් හා වර්ගීකරණයක් සහිත විධිමත් ව්‍යාකරණයක් පළමු වරට අපට හමු වන්නේ ඩයනිසියස් ත්ෆක්ස්ගේ (ක්‍රි. පූ. 2 සි. ව.) ව්‍යාකරණ ශාස්ත්‍රය (Techne Grammatike) නම් කෘතියෙනි. ඊට පෙරාතුව ඇරිස්ටෝටල්ද (ක්‍රි. පූ. 4 සි. ව.) අර්ථ නිරූපණ (De Interpretatione) නම් කෘතියේදී

නාම හා ආධ්‍යාත පදද, කාව්‍ය ශාස්ත්‍ර (De Poetica) නම් කෘතියේදී 'සම්බන්ධක' පද හා 'ආධාරක' පද දැයි පද වර්ග හතරක් හඳුන්වා දී ඇත.¹⁰¹ ඩයනිසියස් ත්‍රැක්ස්ටේ 'ව්‍යාකරණ ශාස්ත්‍රය (Techne Grammatike) ග්‍රීක් බසෙහි යෙදෙන පද වර්ග අටක් හඳුන්වා දෙයි. නාම (noun), ආධ්‍යාත (verb), කෘදන්ත (participle), නිර්ධාරක (article), සර්වනාම (pronoun), පූර්ව නිපාත (preposition), ක්‍රියා විශේෂණ (adverb), සංයෝජක (conjunction) වශයෙනි.¹⁰² ග්‍රීක් ව්‍යාකරණයේ පද වර්ග අටම සංස්කෘත ව්‍යාකරණයේ නාම, ආධ්‍යාත, නිපාත යන පදවර්ග තුනට හෝ එහි ප්‍රභේදයන්ට ඇතුළත් වන බව සසඳා බැලීමේදී පැහැදිලි වේ.

වර්ග අංකය	ග්‍රීක් පද වර්ගයේ ඉංග්‍රීසි නම	එහි සිංහල නම	සංස්කෘතයේ නියෝජක පද වර්ගය
1.	noun	නාම	නාම
2.	verb	ආධ්‍යාත	ආධ්‍යාත
3.	participial	කෘදන්ත	(කෘදන්ත) නාම/නිපාත
4.	article	නිර්ධාරක	නිපාත/අනුසර්ග (= අපද)
5.	pronoun	සර්වනාම	(සර්ව) නාම
6.	preposition	පූර්වනිපාත	නිපාත
7.	adverb	ක්‍රියා විශේෂණ	නිපාත/නාම
8.	conjunction	සංයෝජක	නිපාත

ඩොනෝටස් (ක්‍රි. 4 සි. ව.), ප්‍රිසියන් (ක්‍රි. ව.6 සි. ව.) යන ලතින් ව්‍යාකරණයේ ප්‍රභේදයන් විසින් ග්‍රීක් ව්‍යාකරණය ලතින් බස සඳහා අනුවර්තනය කිරීමේදී, එබසෙහි නොලැබෙන නිර්ධාරකය (article) වෙනුවට 'අන්තර් නිපාතකය' (interjection) ආදේශ කොට පද වර්ගීකරණයේ අටවැදෑරුම් බව රැක ගන්නා ලදී. 18-19 සියවස්වලදී ඉංග්‍රීසි, ප්‍රංශ ආදී නූතන යුරෝපීය භාෂාවන් සඳහා ග්‍රීක් ලතින් ව්‍යාකරණය අනුවර්තනය කිරීමෙහි යෙදුණු වියරණ ඇදුරන් නාමය (noun), හරනාම (substantive) හා විශේෂණ (adjective) යනුවෙන් දෙකට බෙදීමත්, නිර්ධාරක (article) නැවත වැද්ද ගැනීමත් කළ අතර, කෘදන්ත හා නොවැදගත් යයි සිතන තවත් කිසියම් අංගයක් අත්හරිමින් පද වර්ගීකරණයේ අටවැදෑරුම් බව රැක ගැනීමට යත්ත කළ බව පෙනී යයි.¹⁰³ වර්ගීකරණ නිර්ණයක පිළිබඳවද, ඇරිස්ටෝටල් පටන්ම සමහර වියරණ ඇදුරන් අවධානය යොමු කොට ඇතත් හෙන්රි ස්ටීව්¹⁰⁴ අවදිය වන තෙක්ම, ඓතිහාසික තුලනාත්මක අධ්‍යයන සම්බන්ධයෙන් තැබූ ඉදිරි පියවර කීපය හැරෙන්නට, විස්තරාත්මක නියමාත්මක ව්‍යාකරණ සම්පාදනයෙහි යෙදුණු වියරණ ඇදුරෝ ගතානුගතික මාර්ගයෙන් බැහැරව, භාෂා අධ්‍යයනය සඳහා විද්‍යාත්මක විධිය උපයෝග කර ගැනීමට අපොහොසත් වූහ.

විභක්ති ප්‍රත්‍යය ගෙවී/හැළී යෑම නිසා ඉතා සරල වූ වර්තනීම් ක්‍රමයක් ඇති ඉංග්‍රීසි වැනි භාෂාවලට කෙසේ වෙතත් 'විභක්තියන්ත වූයේ පදයි' යන නිර්වචනය තව දුරටත් ගැලපෙන සිංහල වැනි භාෂා සම්බන්ධයෙන් නම් සකු වියරණ ඇදුරන් නාමාධ්‍යාත නිපාත වශයෙන් කළ පද බෙදුම යෝග්‍ය අභිසංස්කරණයන් සහිතව උපයෝග කර ගැනීමට බැරිකමක් නැත.

5.1 පදිමයන්ගේ වර්ගානුවර්ග විභාගය :

ඉහත කළ විමර්ශනය අනුව පොදුවේ භාෂා විග්‍රහයෙහි පදකයෝග විචාර තලයේ මූලික අවම ඒකකය වශයෙන් පදිමය (morpheme) පිළිගන්නා අතරම, නිර්වචනය කොට දැක්විය හැකි පදයක් විද්‍යාමාන වන භාෂාවන් සඳහා පදයද ඉහළ තලයෙක ඒකකයක් වශයෙන් පිළිගැනීම යෝග්‍ය බව පෙනී යයි. මෙම අධ්‍යයනයෙහිදීද සිංහලයේ පදිම විභාග කොට ඇත්තේ එකී පදනමෙහි පිහිටා සිටි බව සැලකිය යුතුය.

සිංහලයේ පදිම පිළිබඳව ඉහත කළ විග්‍රහයෙහිදී පද-සාධක වූ පදිම ප්‍රභේද දෙකක් අපට හමු විය: A ප්‍රකෘති පදිම (උද: දරු, √කඩ-), B සර්ගක පදිම (උද: උ-, ඉ-, ඕ-, -ති) යනුවෙනි. නැවත, (A) ප්‍රකෘති පදිමය A1 නාම ප්‍රකෘති (දරු, මල්,), A2 ධාතු ප්‍රකෘති (√කඩ-, √හඬ-), A 3 නිපාත ප්‍රකෘති (දන්, සහ) යනුවෙන් ත්‍රි ප්‍රභේද වූ අතර, (B) සර්ගක පදිමයද B1 උපසර්ග (අබි-, උ-, පිළි-, සු-), B2 මධ්‍ය සර්ග (-ඉ-), B3 අනුසර්ග හෙවත් ප්‍රත්‍යය (-ඉ-, -ඕ-, -ති) යනුවෙන් ත්‍රි ප්‍රභේද විය.

5.1.1

(B1) උපසර්ගය හැම විටම සංගත ප්‍රකෘති ජනනය කරන අතර, (B2) මධ්‍ය සර්ගය ප්‍රකෘති ප්‍රත්‍යය මධ්‍යයෙහි යෙදී විකරණ කාර්ය කරයි. නැවත (B3) අනුසර්ගය හෙවත් ප්‍රත්‍යයද, B3.1 ජනක ප්‍රත්‍යය (-ඉ-, -වත්-, -න-, -ව), B3.2 නෛපාතික ප්‍රත්‍යය (-මීන්-, -වත්), B3.3 විභක්ති ප්‍රත්‍යය (-ආ-, -ඕ-, -ය-, -ති) යනුවෙන් තෙවැදෑරුම් වේ. එයින් (B3.1) ජනක ප්‍රත්‍යය B3.1.1 සංගත නාම ජනක (දැරි, නැණවත්, රහන, රැහුම්), B3.1.2 සංගත ධාතු ජනක (දක්ව-, හඬව-, රජය-), B3.1.3 සංගත නිපාත ජනක (ගයා, ගයමින්) යනුවෙන් තෙවැදෑරුම් වන අතර (B3.2) විභක්ති ප්‍රත්‍යය, B3.2.1 නාම විභක්ති (-ආ-, -ඕ/-හු), B3.2.2 ආබ්‍යාත විභක්ති (-යි-, -ති) යනුවෙන් දෙවැදෑරුම් වේ.

මුලින් කී A1 නාම, A2 ධාතු, A3 නිපාත යන ත්‍රිවිධ ප්‍රකෘතිය, නැවත, එක එකක් A1/2/3.1 කේවල ප්‍රකෘති (දරු, කඩ-, දන්), A1/2/3.2 සංගත ප්‍රකෘති (දැරි, දූදරු; උගන්-, හඬව-, ගොසින්, එහෙත්,) වශයෙන් දෙවැදෑරුම් වෙයි. (A1) සංගත නාම ප්‍රකෘතිය, A1.1 ප්‍රකෘති ප්‍රකෘති සංගත නාම (අත්කම්, දිවකර, නොහොඳ), A1.2 ප්‍රකෘති ප්‍රත්‍යය සංගත නාම (නැණවත්, රැහුම්), A1.3 උපසර්ග ප්‍රකෘති සංගත නාම (අබිදම්, සුකර), A1.4 ව්‍යතිච්ඡ්‍ර සංගත නාම (උගන්වන, දක්වන්නී) වශයෙන් සිවුවැදෑරුම් වේ. (A2) සංගත ධාතු ප්‍රකෘතිය, A2.1 ප්‍රකෘති ප්‍රකෘති සංගත ධාතු (ද්‍රවපන්-, වළල-, හැරගන්-), A2.2 ප්‍රකෘති ප්‍රත්‍යය සංගත ධාතු (හඬව-, රජය-), A2.3 උපසර්ග ප්‍රකෘති සංගත ධාතු (අනුදන්-, උගන්-), A2.4 ව්‍යතිච්ඡ්‍ර සංගත ධාතු (අනුදන්ව-, පිළිගන්ව-) වශයෙන් සිවුවැදෑරුම් වෙයි. (A3) සංගත නිපාතද, A3.1 ප්‍රකෘති ප්‍රකෘති සංගත නිපාත (නොහොත්, යළිද්‍ර), A3.2 ප්‍රකෘති ප්‍රත්‍යය සංගත නිපාත (හොතින්, තුරුවත්, ගයමින්), A3.3 ව්‍යතිච්ඡ්‍ර සංගත නිපාත (එහෙත්, ගයතොත්, පිළිගන්වා, පිළිගන්වතොත්) වශයෙන් තෙවැදෑරුම් වේ.

5.1.2

නැවත, (A1.1) ප්‍රකෘති ප්‍රකෘති සංගත නාමය A1.1.1 නාම නාම සංගත නාම (අත්කම්, දූදරු, එළඳෙන්), A1.1.2 නාම ධාතු සංගත නාම (දිවකර, සසඳර), A1.1.3 නිපාත නාම සංගත නාම (නොහොඳ, නුගත්) යනුවෙන් තෙවැදෑරුම් ද, (A1.2) ප්‍රකෘති ප්‍රත්‍යය සංගත

නාමය, A1.2.1 නාම ප්‍රත්‍යය සංගත නාම, (නැණවත්, දූරි, පුතණු), A1.2.2 ධාතු ප්‍රත්‍යය සංගත නාම (රැහුම්, රහන) යනුවෙන් දෙවැදෑරුම්ද, (A1.3) උපසර්ග ප්‍රකෘති සංගත නාමය A1.3.1 උපසර්ග නාම සංගත නාම (අබ්දම්, දුදන), A1.3.2 උපසර්ග ධාතු සංගත නාම (සුකර, උපදෙස්) යනුවෙන් දෙවැදෑරුම්ද වෙයි. (A2.1) ප්‍රකෘති ප්‍රකෘති සංගත ධාතුව, A2.1.1 ධාතු ධාතු සංගත ධාතු (ද්‍රවපත්-, ගහබණ-,), A2.1.2 නාම ධාතු සංගත ධාතු (වළල-, හඩල-), A2.1.3 නිපාත ධාතු සංගත ධාතු (කාදම, හැරගන්-) යනුවෙන් තෙවැදෑරුම්ද, (A2.2) ප්‍රකෘති ප්‍රත්‍යය සංගත ධාතුව, A2.2.1 ධාතු ප්‍රත්‍යය සංගත ධාතු (දක්ව-, හඩව-,කැපෙ-, කෙරෙ-), A2.2.2 නාම ප්‍රත්‍යය සංගත ධාතු (රසය-, රජය-) යනුවෙන් දෙවැදෑරුම්ද වෙයි. (A3.1) ප්‍රකෘති ප්‍රකෘති සංගත නිපාතය, A3.1.1 නිපාත නිපාත සංගත නිපාත (නොහොත්, යළිදු), A3.1.2 නිපාත නාම සංගත නිපාත (යව්දිව්, අනතුරු), A3.1.3 නාම නිපාත සංගත නිපාත (එසේ, මෙවැනි) යනුවෙන් දෙවැදෑරුම් ද, (A3.2) ප්‍රකෘති ප්‍රත්‍යය සංගත නිපාතය, A.3.2.1 නිපාත ප්‍රත්‍යය සංගත නිපාත (හොතින්, ගොසින්), (A3.2.1) නිපාත නාම ප්‍රත්‍යය සංගත නිපාත හෙවත් තද්ධිත නිපාත (තුරුවත්, දෙනා), (A3.2.3) ධාතු ප්‍රත්‍යය සංගත නිපාත හෙවත් කාදන්ත නිපාත (ගයා, ගයනුව, ගයමින්, ගයන) යනුවෙන් තෙවැදෑරුම්ද වේ.

5.2

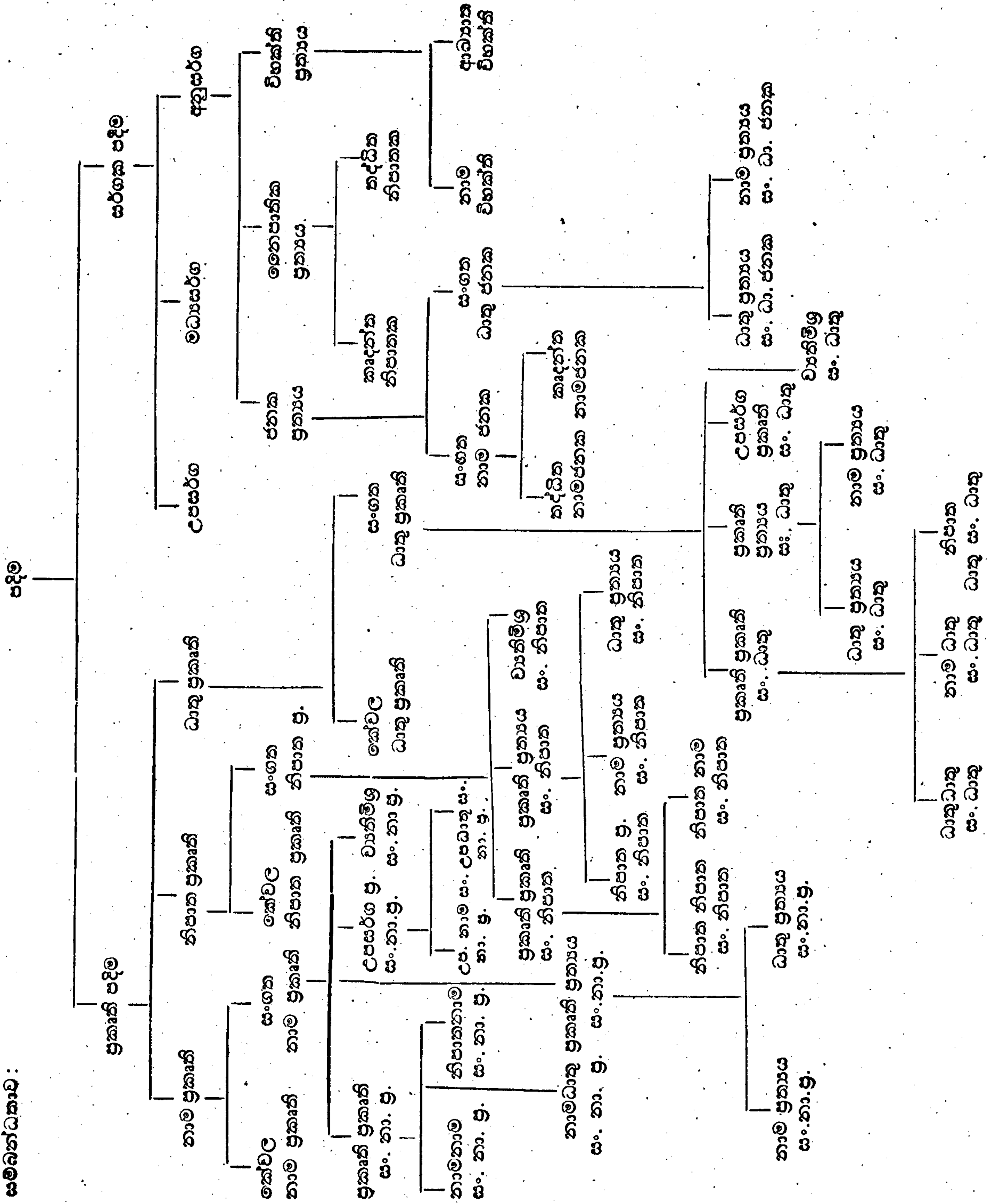
සිංහලයෙහි නිපාත ප්‍රකෘතියක් ඇතැයි නොසලකන සිදත් සඟරාව, ඉහත කී (A1) නාම ප්‍රකෘතිය හා (A2) ධාතු ප්‍රකෘතිය වෙන වෙනම නිෂ්පන්න (A1.1 නිෂ්පන්න නාම, A2.1 නිෂ්පන්න ධාතු), තත්සම (A1.2 තත්සම නාම, A2.2 තත්සම ධාතු), තද්භව (A1.3 තද්භව නාම, A2.3 තද්භව ධාතු) යනුවෙන් ත්‍රිප්‍රභේද වන බව කියයි.¹⁰⁵ ධාතු ප්‍රකෘතිය නාමද ඇතුළු සියලු පදයන්ට යෝනි හෙවත් ප්‍රභව වන බව සිදත් සඟරාව කියන්නේ, ශාකවායන වැනි ඇතැම් සංස්කෘත ශාබ්දිකයන් අනුව යමිනි. එකියමන සැබෑ වුවත් නැතත් එය භාෂා ඉතිහාසය පිළිබඳ ප්‍රශ්නයකි. භාෂාවේ ප්‍රකෘති පදිම නිෂ්පන්න, තත්සම, තද්භව වශයෙන් විභජනයක් විදුහුරුව කළ හැක්කේද ඒ පිළිබඳ සම්පූර්ණ ඓතිහාසික තුලනාත්මක අධ්‍යයනයක් කිරීමෙන් පසුව පමණි. කෙසේ වුවද, සිදත් සඟරාකරුගේ පියවි පිළිබඳ තෙවැදෑරුම් අනුබද්ධයෙන් බැලූ බැල්මටම පෙනී යන දෙයක් නම් ඔහුගේ බද්ධමට හසු වන්නේ 'සියබස' වශයෙන් ඔහු සැලකූ බස් වහරෙහි ශබ්දයෝග රටාවන්ට (phonological patterns) අනුරූප වන පියවි පමණක් බවය. සිදත් ලියූ කාලයද ඇතුළුව, එවක සිට අද තෙක් භාවිත වන 'මිශ්‍ර සිංහලය' නමින් හැඳින්වෙන බස් වහරේ එන සංස්කෘත, පාලි, දෙමළ, පෘතුගීසි, ලන්දේසි, ඉංග්‍රීසි ආදී භාෂාවල වචන අතුරෙන්, එකී ආවේණික 'සියබස' රටාවනට අනුරූප වන පියවි ඇත්තේ ස්වල්පයක් පමණි. උදාහරණ ස්වර¹⁰⁶ [නෝමන් (Norman), කාබන් (carbon), අර්නස්ට් (Ernest), පරිමිෂන් (permission)], ද්විජ ස්වර (ඓතිහාසික, වෛර; ඖෂධ, කොශලය), මහාප්‍රාණ ව්‍යංජන (ප්‍රමුඛ, සෝෂ, ඡන්ද, ක්ෂ, ශ්‍රේෂ්ඨ, ප්‍රොභ, අර්ථ, ධර්ම, ප්‍රතිඵල, භාෂා), තාලුජ (ශත, වකී), මූර්ධජ (ඡටක, විෂ), දන්තොෂ්ඨජ [ෆයිනල් (final), කැෆේ (cafe)], සසෝෂ දන්තජ [ලිප්ඵක (zip), සීබ්‍රා (zebra)], සර්ෂ ව්‍යංජන මෙන්ම, ආදී (ක්‍රම, ව්‍යංජන, ස්වර), බහු (වර්ණය, වස්ත්‍ර, කාර්ත්ස්නාය), විජාතීය (වාක්‍ය, යුක්ති, අශ්ව) යන ව්‍යංජන සංයෝගද ඇතුළත් මිශ්‍ර සිංහලයෙහි පියවි බද්ධම සම්පූර්ණ වීමට නම් අඩු වශයෙන් තවත් ප්‍රභේද දෙකක් එක් විය යුතු බව පෙනේ. එනම්, අර්ධ තද්භව (මුල් රූපය තරමක් වෙනස් වී ඇතත් ආගන්තුක ලක්ෂණ තවමත් ඉතිරි වී ඇති සෙම්ප්‍රතිශ්‍යාව, ඉස්කෝල වැනි රූප) සංස්කෘත හෙවත් ආතීත

(දයක භාෂාවට අයත් ආගන්තුක ලක්ෂණ සහිතව මුල්-ස්වරූපය තවමත් රැකී ඇති ලිපි [එක], ස්වාව [වෙනවා] වැනි රූප) යන දෙවගයි. මේ වර්ග දෙකද නැවත, ස්වීකෘත (සාමාන්‍ය වරනැගීම් ක්‍රමයට අනුකූල වන අභිධර්මය, වරැක්වරය වැනි රූප), අස්වීකෘත (සෘණිකෘත වචනය එසේම තිබියදී '-එක, -කාරයා, -වෙනවා, -කරනවා' ආදී රූප සමග එක් වී ව්‍යවහාර වන 'ලිපිඑක, ස්වාවවෙනවා වැනි රූප) වශයෙන් වෙන වෙනම දෙකට බෙදිය හැකිය. එහෙත් මේ දෙවගට අයත් ආතීත (සෘණිකෘත) රූප 'තත්සම ආතීත' වශයෙන් ගෙන සිදුකෙරුණු එන තත්සම (=තසම) රූප 'ස්වසම (=සියසම) ආතීත' වශයෙන් සැලකීම වඩාත් කරකානුකූල වන බව පෙනේ. මෙය වෙනම අධ්‍යයනයක්¹⁰⁷ අවශ්‍ය, භාෂා ප්‍රස්තර හා රටා පිළිබඳ ප්‍රශ්නයක් හෙයින් මෙහි ලා අපේ සවිස්තර සාකච්ඡාවට භාජන නුච්චි බවත්, මුඛ මාත්‍රය උද්දීෂ්ට වූ බවත් සැලකිය යුතුය.

5.3

ඉහතින් කළ පදකයෝග විචාරාත්මක විමර්ශනය මගින් අනාවරණය කර ගනු ලැබ, 5.1 ඡේදයෙහි ලා සංගෘහිතව දැක්වූ සිංහලයෙහි පදිමයන්ගේ වර්ගානුවර්ග ප්‍රභේද සම්බන්ධතාව, වඩාත් විශද කෙරෙන එලක සටහනක් පහත දැක්වේ. (5.3 එලක සටහන සඳහා ඉදිරි පිටුව බලන්න.)

5.3 ඵලක සටහන : පදිම වර්ගානුවර්ග ප්‍රභේද සම්බන්ධතාව :

පාදක සටහන්

1. 'ශබ්දිමය' සඳහා බලන්න : විමල් ඩී. බලනල්ලේ "සිංහලයෙහි අකාරයේ සංවෘත විවෘත හෙදය", හේන්‍රිට්ටහෙදර ඤාණසිභ අභිස්තව සංග්‍රහය, 1976, 91 පිටුවේ සිට.
2. 'ශබ්දිම' (phoneme), 'පදිම' (morpheme), 'අර්ථිම' (sememe) යන පාරිභාෂික වචන තනා ගෙන ඇත්තේ 'වෛශේෂික අවම ඒකකය' (minimal distinctive unit) නොහොත් 'කුඩාතම ඒකකය' (smallest unit) යන අරුත් දෙන — '-eme' යන ග්‍රීක් භාෂාමය ප්‍රත්‍යය (= අනුසරණකය) අනුව, යමින් සම්මත කර ගෙන ඇති — 'ම' ප්‍රත්‍යය 'ශබ්ද' (phone) ආදී ප්‍රකෘති රූපවලට ඇදීමෙනි. 1968දී එවකට ලන්දේව පැවති විශ්වවිද්‍යාලයවල වාග්විද්‍යාව ඉගැන්වීමෙහි යෙදී සිටි ආචාර්යවරුන්ගේ කමිටුවක් මගින් මෙම පාරිභාෂික වචන සම්මත කර ගන්නා ලදී. මෙම ලේඛකයාද එම කමිටුවේ සාමාජිකයෙක් විය.
3. Zellig S. Harris, Structural Linguistics (1951), 1960 p. 14f.; Cf. Dávid Crystal, Linguistics (1971), 1974, p. 200f.; Pit Corder, Introducing Applied Linguistics, 1973, p. 161 f.
4. R. H. Robins, General Linguistics (1964), 1966, p. 204f.; A. Gleason, An Introduction to Descriptive Linguistics (1955), 1960, p. 75; Z. S. Harris, Structural Linguistics (1951), 1960, p. 213f.; E. A. Nida, Morphology (1949), 1961, p. 46; B. Bloch and G. L. Trager, Outline of Linguistic Analysis, 1942, p. 63; L. Bloomfield, Language (1933), 1961, p. 215f. & p. 238 f.).
5. එහෙත් ධාත්වර්ථය ලිතව ඇති කෘතන්ත නාමයක් සේ සලකා එසේ කැඩුවද වරදක් නැත. අපගේ විග්‍රහණයහි එය ඒකාවයව/ඒකපදිම රූපයක් සේ සලකා ඇත.
6. "පශ්චයෝර් ලක්" 264; "ලුකි න තන්තිමිත්තම", 265, Sarasvata Vyakaranyam, ed. V. L. S. Pansikar, 1907, p. 70.
7. ශුන්‍යාභවය / ශුන්‍යාභවය (zero-morph / zero-element). රූප පිළිබඳව ඉහත 8 පිට හා 4 සටහන බලන්න.
8. වාග්විද්‍යා ක්ෂේත්‍රයෙහි පදිම සංකල්පය පළමු වරට ඉදිරිපත් කරනු ලැබූ කාලය යුරෝපයේත් අමෙරිකාවේත් වාග්විද්‍යාව නව ප්‍රවණතාවන්ට හසු වෙමින් පැවති යුගයක් විය. මේ යුගයේ ඇතැම් වාග්විද්‍යාඥයෝ—විශේෂයෙන්, වර්තාවාදයට (behaviorism) නැඹුරු වූවෝ—, වාග්විද්‍යාව සැබෑ විද්‍යාත්මක අධ්‍යයනයක් වශයෙන් ප්‍රගතිය කරා මෙහෙයවීමට නම්, ජෛව භෞතික ඇස්වාහාචික විද්‍යාවන්හිදී මෙන්ම, කාගේත් නිවික්ෂණයට, සමීක්ෂණයට හා පරීක්ෂණයට ලක් කළ හැකි කරුණු පමණක් එයට විෂය කර ගත යුතුය යන මතය දරූහ. මේ මතය අනුව වාග්විද්‍යාවට විෂය විය යුතු වූයේ මුඛය වශයෙන් භාෂාවේ කථිත ව්‍යවහාරයෙහිදී කනිත් ඇසිය හැක්කා වූ වාගාලාප පමණකි. ඇසින් දැකිය හැක්කා වූ වාගාලාපයන්ගේ ලිඛිත නියෝජනයන්ටද එහි අමුඛය ස්ථානයක් ලැබිණ. එහෙත්, මනෝ විද්‍යක වූ අර්ථ ප්‍රතිනිය පිළිබඳ කරුණු වාගාලාප මගින් සිදු කෙරෙන ඉන්ද්‍රිය තෝවර ප්‍රතිචාරවලින් ඔබ්බට විද්‍යානුකූලව අධ්‍යයනය නොකළ හැකිය යනු ඔවුන්ගේ මතය විය.

පෙර අපර දේශිතම සාම්ප්‍රදායික ව්‍යාකරණය, වාක්‍ය, පද ප්‍රභේද ආදී ව්‍යාකරණාංග විවරණයේදී නිර්ණායකයක් වශයෙන් අර්ථය වහල් කොට ගනු ලැබූ හෙයින්, මෙම නව ප්‍රවණතාව වාග්විද්‍යා ක්ෂේත්‍රයෙහි විප්ලවයක් සෙයින් සැලකිණ. වර්ෂ දෙක දෙක තුනකදී මේ මතයෙහි දෘඪ අනු-ගාමීකයන්ගේ සංඛ්‍යාව ක්‍රමයෙන් තුනී වී ගිය නමුත්, ඔවුන්ගේ ආකල්පයෙන් ඒ කාලය තුළ වාග්-විද්‍යාවේ අභිසංස්කරණයට ලැබුණු රුකුල සුප්‍රප්‍රච්ඡිත නොවේ. අනතුරුව භාෂාවේ කායසී සාධකත්වය අර්ථප්‍රතිනිවූලක වන බැවින් වාග්විද්‍යාව අර්ථ විචාරයට (Semantics)ද අවධානය යොමු කළ යුතුය යන මතය නැවත නැගී ආ අතර, ව්‍යාකරණාංග විවරණයෙහි ලා බොහෝවිට අර්ථයද නිර්ණා-යකයක් වශයෙන් වහල් කොට ගැනීමේ අවශ්‍යතාව වාග්විද්‍යාඥයන් වැඩි දෙනාගේ සාමාන්‍ය පිළිගැනීමට ලක් විය.
9. L. Bloomfield, "Why a Linguistic Society", Language, 1 (1925), pp. 1-5.
10. id., "A Set of Postulates for the Science of Language", Language, 2, (1926), pp. 153-64.

11. "A minimum form is a morpheme; its meaning a sememe."
12. Ibid. p. 154.
13. මෙය 1914දී ඔහු පළ කරවූ *An Introduction to the Study of Language* නම් ග්‍රන්ථයෙහි ප්‍රතිශෝධිත හා සංවර්ධිත සංස්කරණයකි. මෙම මුල් පොතෙහි පදිමයක් (morpheme) ගැන සඳහන් නොවේ.
14. L. Bloomfield, *Language* (1933), 1961, p. 161.
15. cf. "...to satisfy the purposes of our procedures, so that meaning never functions as a full fledged criterion for morpheme segmentation..."
(පදිම විඛණ්ඩනයෙහි ලා අංග සම්පූර්ණ නිර්ණායකයක් වශයෙන් අර්ථය කිසිවිටෙකත් ක්‍රියා නොකරන අයුරින් අපගේ ක්‍රියාවිධියෙහි අරමුණු ඉටු කර ගැනීමට...)
Zellig S. Harris, *Structural Linguistics* (1951), 1960, p. 189.
16. Ibid, p. 157.
17. Ibid. p. 185.
18. P. Diderichsen, 'Distribution in Linguistic Analysis', *Proceedings of the 8th International Congress of Linguistics*, 1958, p. 171 f.
19. Z. S. Harris, 'Morpheme Alternants in Linguistic Analysis', *Language*, 18 (1942), pp. 169-80.
20. R. S. Wells, "Immediate Constituents", *Language*, 23 (1947), pp. 81-117.
21. D. L. Bolinger, 'On Defining the Morpheme', *Word*, 4 (1948), pp. 18-23.
22. G. L. Trager, *The Field of Linguistics*, SIL Occasional Papers I, 1949.
23. B. Bloch and G. L. Trager, *Outline of Linguistic Analysis*, 1942, p. 54.
24. "Morphemes are the minimal meaningful units which may constitute words or parts of words", E. A. Nida, *Morphology* (1946) 1961, p. 1.
25. "The Smallest meaningful unit of linguistic structure."
26. K. L. Pike, *Phonemics*, (1947) 1961, *Glossary*, p. 242
27. 'Morphemes composed of phonemes... as the smallest units of structure which embody grammatical or lexical meaning', J. B. Carrol, *The Study of Language*, (1953), 1961, p. 24.
28. "A morpheme is a group of one or more allomorphs which conform to certain usually rather clearly definable criteria of distribution and meaning," H. A. Gleason, *An Introduction to Descriptive Linguistics*, (1955), 1960, p. 61.
29. 'The smallest meaningful unit in the structure of language,' Ibid. p. 53.
30. "The smallest unit in the expression system", Ibid, p. 54.
31. R. Jakobson and M. Halle "Phonology in Relation to Phonetics", *Manual of Phonetics*, ed. L. Kaizer, 1957, pp. 215-16.
32. "... the minimal sequence of phonemes which has a meaning, negatively,... the smallest succession of phonemes which has no phonetic-sysmantic resemblance to any other sequence", J. H. Greenberg, *Essays in Linguistics* (1957), 1963, Ch, II, p. 18.
33. "Morphemes are the smallest individually meaningful elements in the utterances of languages", C. F. Hoekett, *A Course in Modern Linguistics*, (1958), p. 1960, p. 123.
34. Z. S. Harris, "Morpheme Alternants in Linguistics" " *Language*, 18 (1942).

35. C. F. Hockett, "Problems of Morpheme Analysis", *Language* 23 (1947), p. 333; p. 328
36. Simeon Potter, *Modern Linguistics*, (1957), 1960, p. 78; *Language in the Modern World* 1960, p. 62.
37. F. De Saussure, *Course in General Linguistics*, tr. W. Baskin, 1959, p. 67.
38. Andre Martinet, *A Functional View of Language*, 1962, p. 22.
39. "the smallest unit of grammatical Analysis," David Crystal, *Linguistics*, (1971), 1974, p. 187; p. 196.
40. *Ibid*, p. 193.
41. R. H. Langaker, *Fundamentals of Linguistic Analysis*, 1972, p. 56.
42. Noam Chomsky, *Syntactic Structures*, 1957, p. 100.
43. *Ibid*, p. 101.
44. J. J. Katz and J. A. Fodor, "The Structure of A Semantic Theory", *Language*, 39 (1964) pp. 170-210.
45. Noam Chomsky, *Aspects of the Theory of Syntax* (1965), 1966, pp. 161-2.
46. A. Koutsoudas, "The Morpheme Reconsidered", *International Journal of American Linguistics*, 29 (1963), p. 169.
47. "... minimal grammatical units", R. H. Robins, *General Linguistics*, (1964) 1966 p. 202.
48. *Ibid*, p. 202.
49. "the basic unit of grammar", Frank Palmer, *Grammar*, (1971), 1973, p. 110.
50. *Ibid*, p. 112.
51. P. H. Mathews, "Recent Developments in Morphology", *New Horizons in Linguistics*, ed. John Lyons, (1970), 1973, p. 98.
52. David Crystal, p. 187; ඉහත 12 පිටුවද බ.
53. H. A. Gleason, p. 52.
54. John Lyons, *New Horizons in Linguistics*, (1970), 1973, Introduction, p. 23.
55. L. Bloomfield (1933), p. 184; B. Bloch & G. Trager (1942), p. 53; H. A. Gleason, p. 57-58; R. H. Robins, p. 182-90; F. Palmer, p. 13; John Lyons, p. 23; Pit Conder *Introducing Applied Linguistics*, (1973), p. 96.
56. John Lyons p. 23.
57. සිංහල, දෙමළ, හින්දි, ඉංග්‍රීසි ආදී නූතන භාෂාද සංස්කෘත, පාලි, ග්‍රීක, ලතින් ආදී සම්භාව්‍ය භාෂාද ඇතුළුව ලෝකයේ වැඩි හරියක් භාෂා මේ ශ්‍රේණියට අයත් වේ.
58. මෙබඳු සමාලෝචන සඳහා බ., P. H. Mathews, *op. cit.*, p. 96-114; F. Palmer, *op. cit.*, pp. 110-124; D. Crystal, *op. cit.*, pp. 187-199.
59. L. Bloomfield, (1933), pp. 158-61; B. Bloch & G. Trager, p. 54; Z. S. Harris (1951), pp. 158-64; S. Potter (1957), p. 78; Hockett, (1958), pp. 168-69; R. H. Robins, p. 206.
60. cf. C. F. Hockett (1958), p. 168. මෙය සාර්ථක විසඳුමක්ද යනු වෙනත් ප්‍රශ්නයකි.
61. මෙම කෙටි මග උපයෝග කර ගත හැක්කේ සාම්ප්‍රදායික ව්‍යාකරණයක් සහිත වූත් තමන් හොඳ හැටි දන්නා වූත් භාෂාවක් අධ්‍යයනය කිරීමේදී පමණක් බව සැලකුම් මතය.
62. F. Palmer, p. 115; D. Crystal, p. 197; R. H. Robins, p. 204 f. Note on p. 221; G. S. Harris, p. 334 f.; W. Haas, "Zero in Linguistic Description", *S. L. A. (Special)*; E. A. Nida, p. 46; C. F. Hockett (1947), p. 340; B. Bloch and G. L. Trager p. 63; L. Bloomfield (1926), p. 160 & (1933), p. 209, 215, 238 f.; A. Meillet, *Introduction a l'etude comparative des langues indo-europeennes*, 1912, p. 12.7 f.

86. සාරස්වත වන්දකීර්ති විකා, 365 පිටෙ සිට; W. D. Whitney, Sanskrit Grammar, (1879), 1941, p. 378 f.; A. A. Macdonell, Sanskrit Grammar (1927), 1950, p. 139 f.
87. සාරස්වත, වන්ද., 376 පිටෙ සිට; Whitney, p. 372 f.; Macdonell, p. 140 f.
88. සාරස්වත, වන්ද., 384 පිටෙ සිට; Whitney, p. 362 f.; Macdonell, p. 142 f.
89. සාරස්වත, වන්ද. 396 පිටෙ සිට, Whitney, p. 386 f.; Macdonell, p. 144.
90. පහත 4.2.2 සිට බ.
91. I. J. S. Taraporewala, Elements of the Science of Language, (1931), 1962, pp. 23-24.
92. “න පදේෂු වර්ණා විද්‍යාන්තේ—වර්ණෙෂ්වයවා නව || වාක්‍යාත් පද්‍යනාමිත්‍යන්තං ප්‍රවීච්චකෝ න කශ්චන”, වාක්‍යපදීය I.73.
93. “මුඛ්‍යං වාචකත්වං තුකල්පනායාබෝධිතරුපේපදේ වාක්‍යෝ වා;ලෝකනාං තත ඒවාර්ථබෝධාත්”, වෛයාකරණ පරමලසුමංචුෂා, (නාගේෂ හට්ට ප්‍රණීත), එස්. එස්. ශාස්ත්‍රී ස., 1946, 3 පිට.
94. වාක්‍ය වින්‍යාසයේ ඒකකයක් වශයෙන් පදය පිළිබඳ දකුම මූලික ජනමාධ්‍ය මගින් ව්‍යාජන වූවක් බවත්, එය ලියන්නට කියවන්නට අන්තා උගතුන්ට සීමා වූවක් බවත්, සමහරුන් කියතත්, එය සත්‍ය නොවේ. මේ ලේඛකයා 1965දී ලියන්නට කියවන්නට නොඅත් සිංහල දත්තදයකයන් 20 දෙනෙකු මගින්, නියැදි තුනක් යොදා ගෙන කළ පරීක්ෂණයකින් පෙනී ගියේ 90 ± 5%ක නිරවද්‍යතාවකින් යුතුව පද හඳුනා ගැනීමෙහි ඔවුන් සමත් වූ බවයි. ඔවුන්ගේ වේමතිකභාවයේ ප්‍රමාණය උගතුන් අතර ඇති වේමතිකභාවයෙන් වෙනස් වන්නේ අල්ප වශයෙනි.
95. “සුජනිඛන්තං පදම්”; පාණිනී I.4.14; ‘විහක්තිපන්තම් පදම්’ සාරස්වත, 131.
96. “අව්‍යයාදය සුප්;” ‘අව්‍යයාදී විභිතසය ආප්‍යසුප්ඵලක්’, පාණිනී 2.4.82
97. “පද සමුදයො වාක්‍යමර්ථපරිසමාප්තො”
98. “වාක්‍යං ස්‍යාද් යෝග්‍යතාකාංක්ෂ්ණසන්ති සුක්තං පදෝච්චයං”, සා.ද. 11,
99. “පදං චතුර්විධං ප්‍රෝක්තං—නාමාධ්‍යාතෝපසර්ගපම්, නිපාතජඤ්ච ශබ්දරෝදරශ්ච: බලවති ධාවති”
100. ධර්මප්‍රදීපිකා, ධර්මාලෝක සං, 1938, 1—2 පිටු.
101. The Works of Aristotle, ed. W. D. Ross, 1928.
102. “The Grammar of Dionysias Thrax”, Tr., T. Davidson, J. S. P. VIII, (1874), pp. 326-39.
103. cf. Lowth, A Short Introduction to English Grammar, 1783; L. Murrey, English Grammar, 1802; W. Cobbett, A Grammar of English Language, 1833; G. Brown, Grammar of English Grammars, 1862; J. M. D. Meiklejohn, The English Language, 1890.
104. Henry Sweet, A New English Grammar, 1891.
105. “පියවී දෙවැදැරුම් — ද පියවී සද පියවී වී
පදයොන් ද පියවී නම් — විබතැනට ඇසුරු සද පියවී නම්;
වෙන වෙනෙදෙක නිපන් — තසම තබවැයි එතෙබේ”,
සිදන් සහරා, සන් අදියර.
106. මේ යටතේ ඇති වචනවල එන ආගන්තුක ශබ්ද නියෝජනය සඳහා සාම්ප්‍රදායික වර්ණමාලාවෙහි අකුරු හැනි හැන්හි මෙතෙක් සම්මතව නැති අකුරු හෝ අනුසලකුණු යොදා ගෙන ඇත.
107. මේ පිළිබඳ අධ්‍යයනයක් මේ ලේඛකයා විසින් 1990.01.11 දින පැවති ශාස්ත්‍රී පීඨ ආචාර්යවරුන්ගේ සම්මන්ත්‍රණයට ඉදිරිපත් කරන ලදී. එය යථා කාලයේදී ප්‍රකාශයට පත් වීමට නියමිතය.